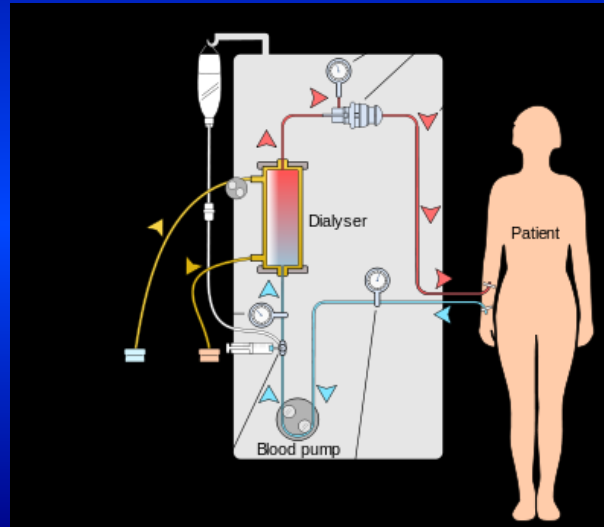

ĐIỀU TRỊ THAY THỂ THẬN

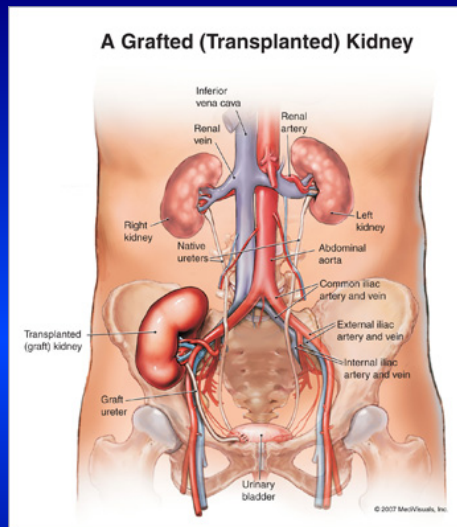
TS. BS. Nguyễn Tú Duy

Phân môn Thận – Bộ Môn Nội ĐHYD

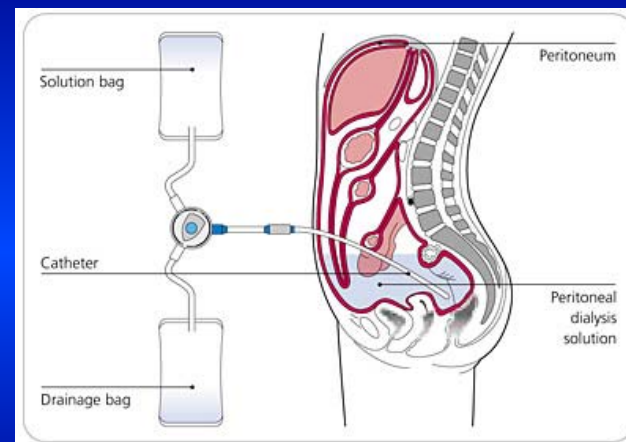
Các phương pháp điều trị thay thế thận

<http://en.wikipedia.org/wiki/Hemodialysis>

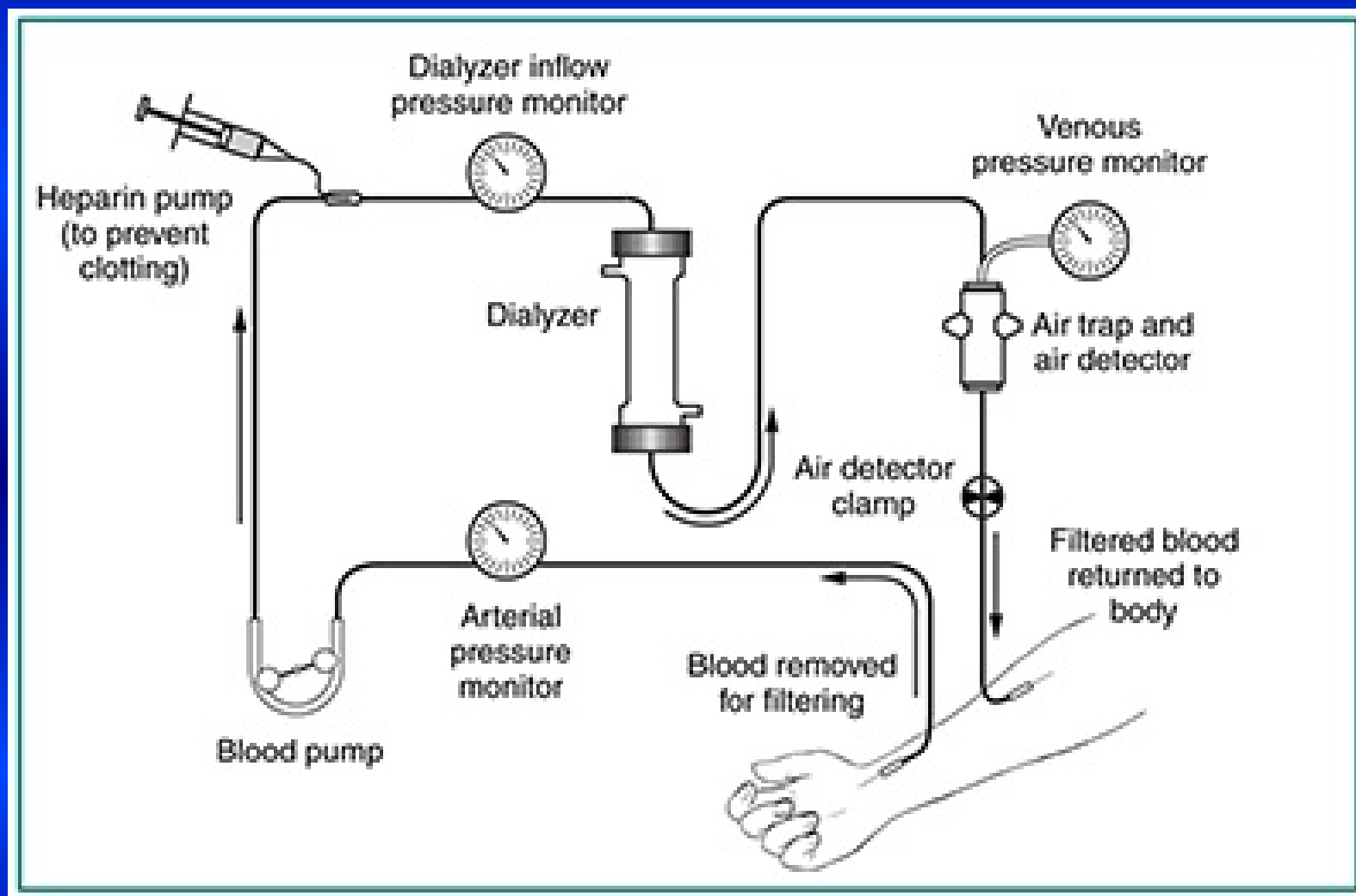

<http://www.arizonatransplant.com/healthtopics/>

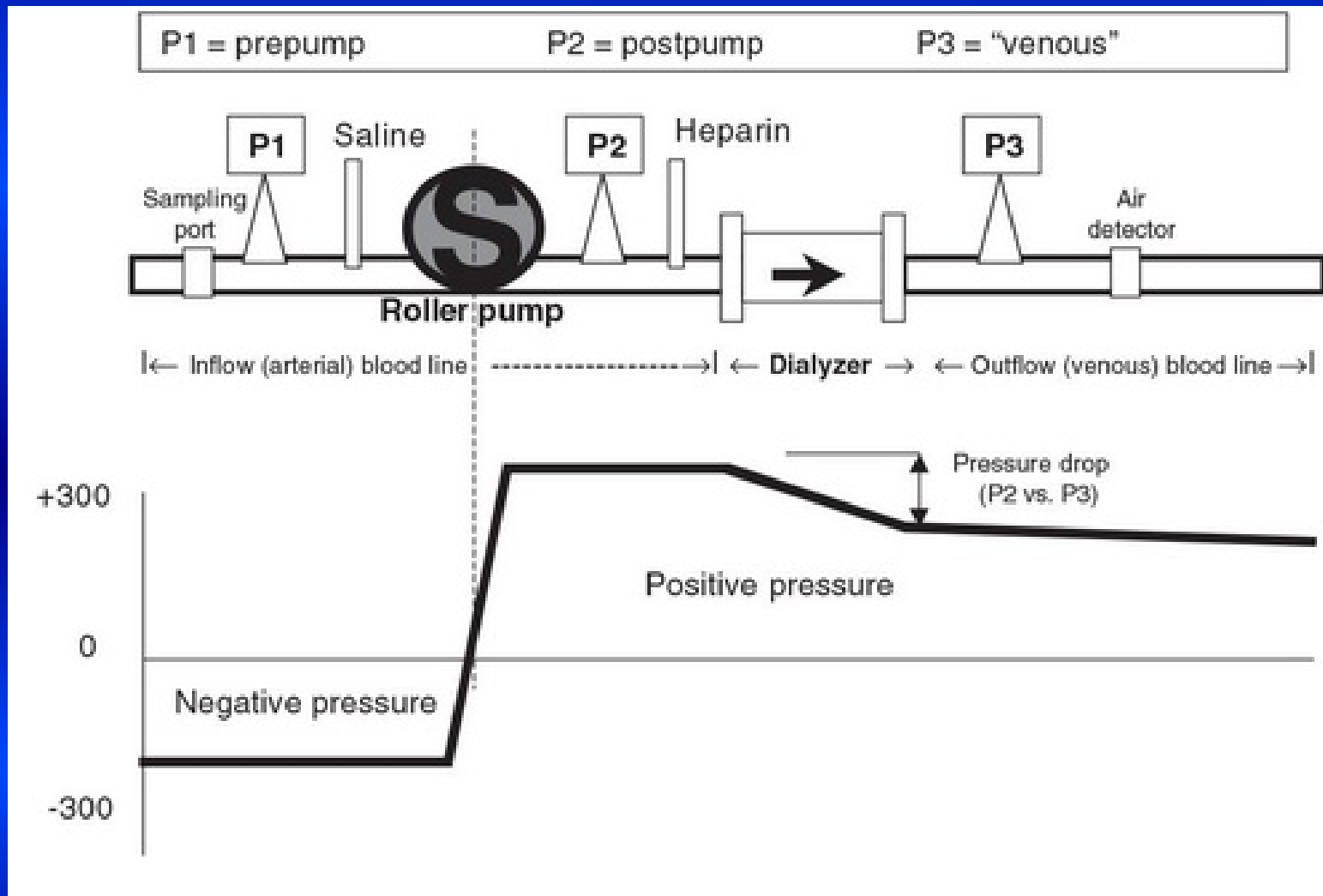

<http://www.fresenius.com/574.htm>

Phương thức lọc máu định kỳ

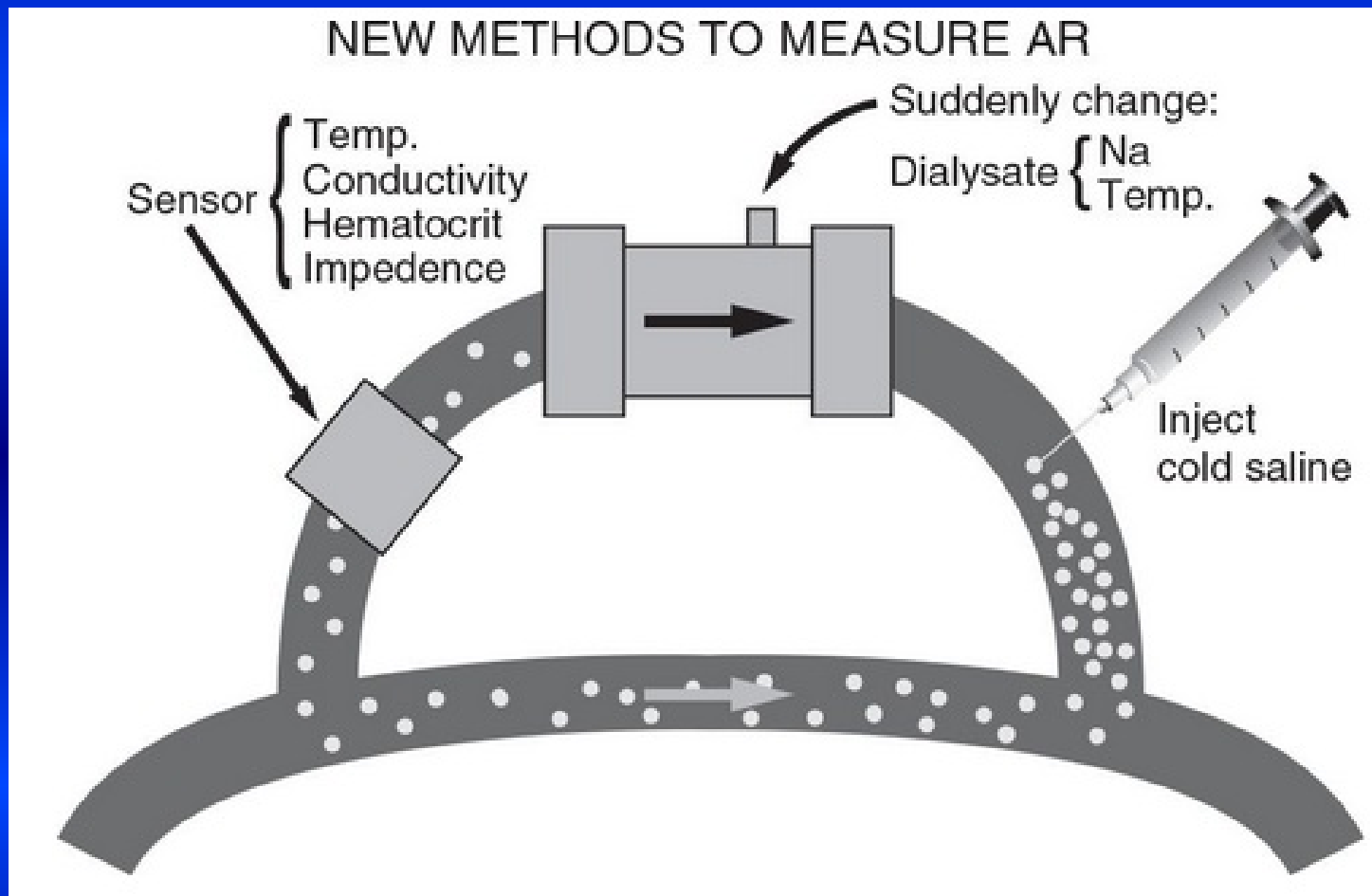
Sơ đồ hệ thống dùng trong lọc máu

Các thành phần của hệ thống theo dõi và báo động khi lọc máu

- Bộ phận theo dõi độ dẫn truyền của dịch lọc (conductivity) và nhiệt độ dịch lọc
- Hệ thống van nối tắt
- Bộ phận phát hiện máu trong dịch siêu lọc
- Bộ phận theo dõi áp lực sau màng lọc
- Bộ phận kiểm soát thể tích dịch siêu lọc
- Bộ phận tính toán Kt/V trong khi lọc máu (tùy chọn)
- Bộ phận tính toán độ thanh thải Natri (tùy chọn)
- Bộ phận theo dõi nhiệt độ của dòng máu đến màng lọc và dòng máu trả về người bệnh nhân (tùy chọn)
- Bộ phận tính toán tái tuần hoàn tại vị trí đường lấy máu (tùy chọn)

Một cách đo mức độ tái tuần hoàn

Màng lọc

- **Chất liệu:** polymer tổng hợp như polysulfone, polyethersulfone, polyacrylonitrile (PAN), polyamide, and polymethylmethacrylate (PMMA). **Hiệu năng** của màng lọc (efficiency) và **lưu lượng dịch** qua màng (flux)
- **Khả năng lọc của màng** = diện tích màng x tính thấm của màng với urea → màng lọc hiệu năng cao thường là màng lọc lớn còn các lỗ trên màng có thể nhỏ hoặc to. Màng lọc lưu lượng cao (high flux) có các lỗ trên màng to

<https://www.fresenius.com/580.htm>

Các màng lưu lượng cao có tính thấm nước cao với $K_{UF} > 10 \text{ ml/giờ/ mmHg}$ (thường $> 20 \text{ ml/giờ/ mmHg}$)

Diện tích màng lọc thường từ 0,8-2,5 m²

Màng lọc

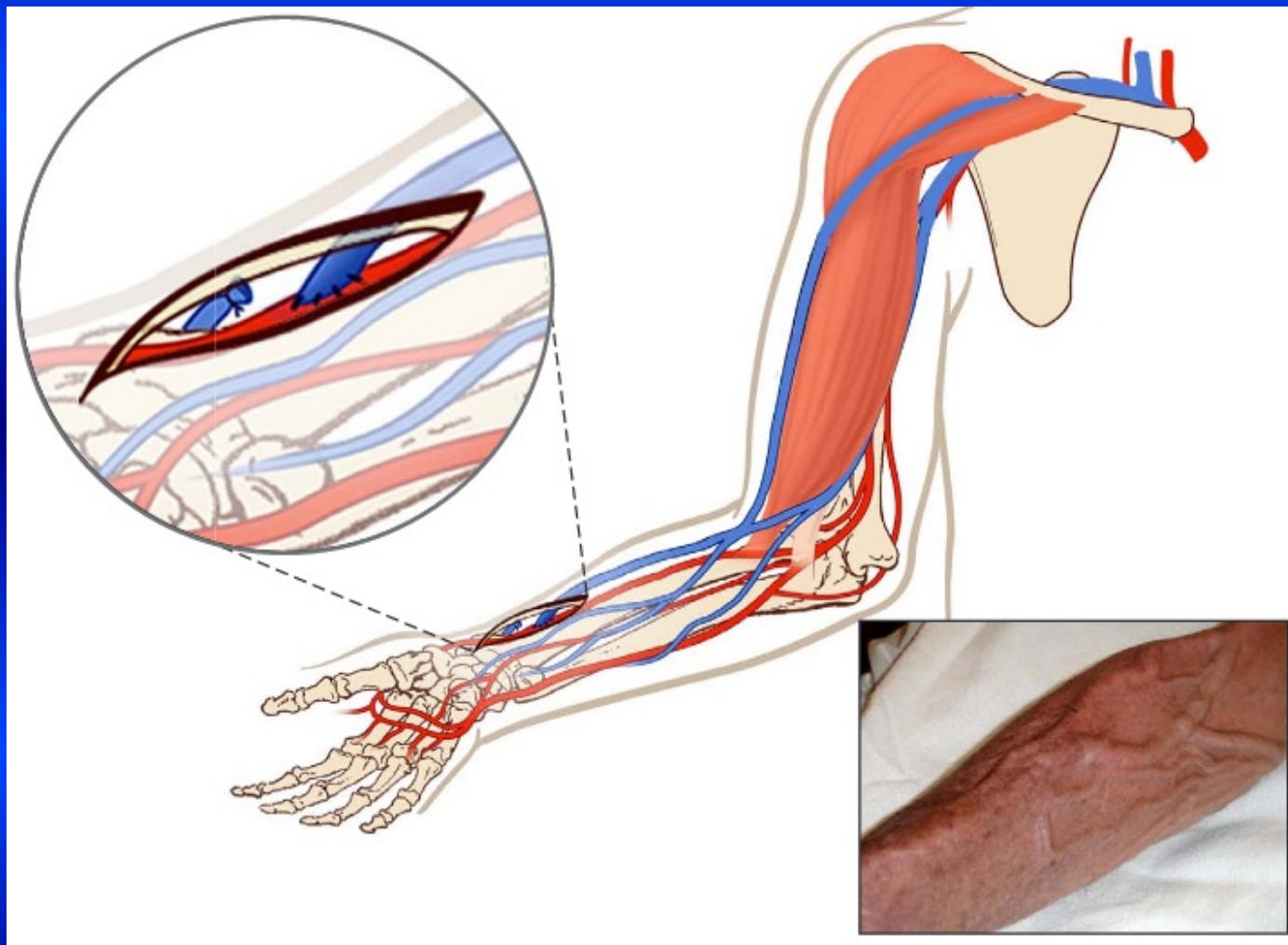
- Lưu lượng màng lọc (tính thấm với nước)
  - thấp: $K_{UF} < 8 \text{ ml/giờ/ mmHg}$
  - trung bình K_{UF} trong khoảng 8-20 ml/giờ/ mmHg
  - cao $K_{UF} > 20 \text{ ml/giờ/ mmHg}$ (Handbook of Dialysis. John Daugirdas, 5th edition, 2014.)
- Độ thanh thải của màng lọc (khả năng loại bỏ chất hòa tan)
  - $K_s = Q_b (C_i - C_o) / C_i$
  - Hệ số thanh lọc KoA của màng lọc đối với 1 chất hòa tan là độ thanh thải theo lý thuyết của màng lọc tính theo ml/phút đối với một chất hòa tan ở điều kiện tốc độ dòng máu và dịch lọc không hạn chế
  - KoA urea $< 500 \rightarrow$ hiệu năng thấp. 500-800 $\rightarrow$ hiệu năng trung bình. $>800 \rightarrow$ hiệu năng cao

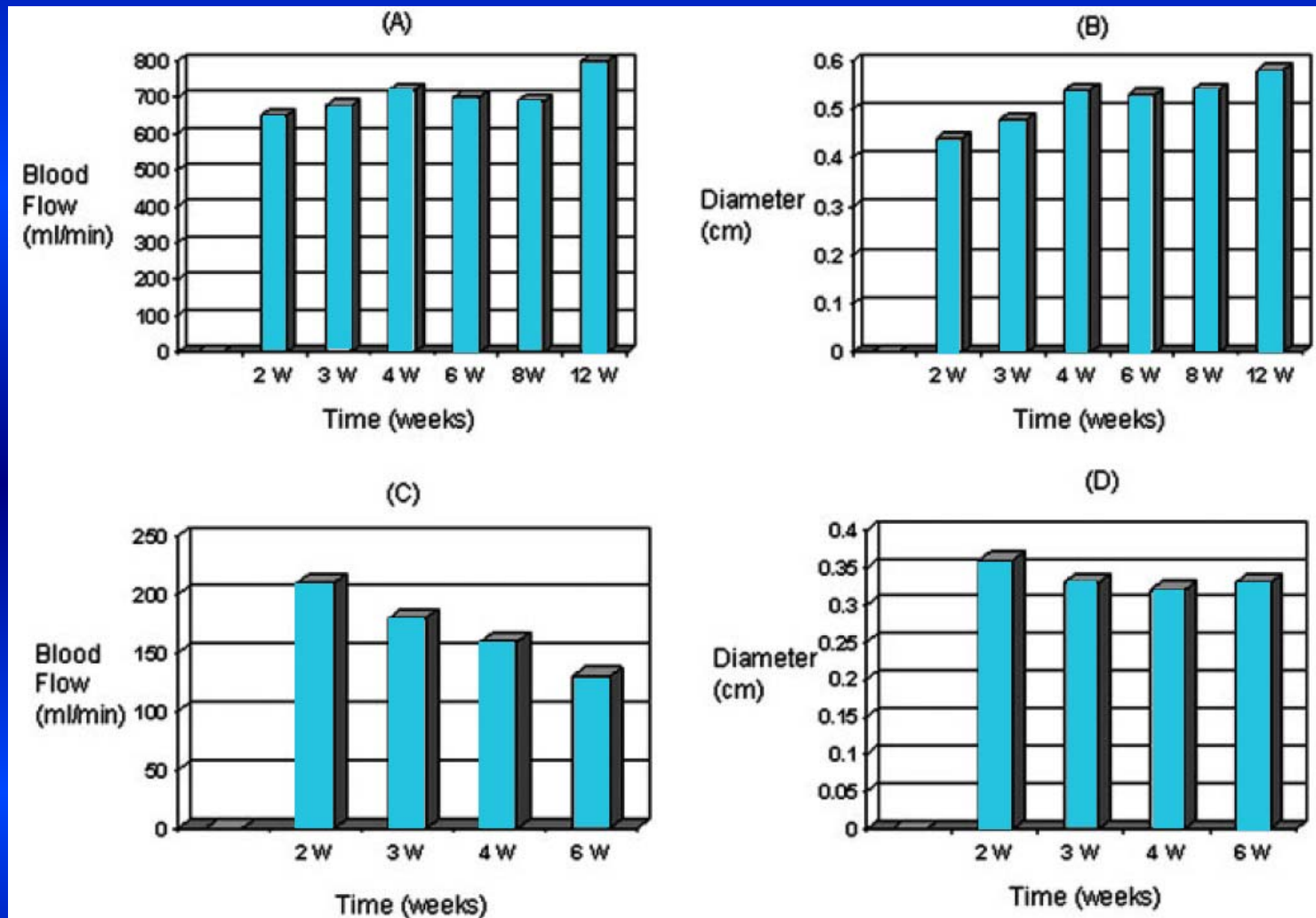
Đường lấy máu

- Cầu nối động tĩnh mạch: cần 6-8 tuần để trưởng thành, ít nguy cơ nhiễm trùng hơn
- Mảnh ghép PTFE: có thể sử dụng sau mổ 1-3 tuần, có nguy cơ thành lập nội mạc mạch máu trong lòng mảnh ghép và gây tắc mảnh ghép
- Catheter thường và catheter hầm: sử dụng ngay sau khi đặt, nguy cơ nhiễm trùng cao hơn

Cầu nối động tĩnh mạch dùng cho lọc máu

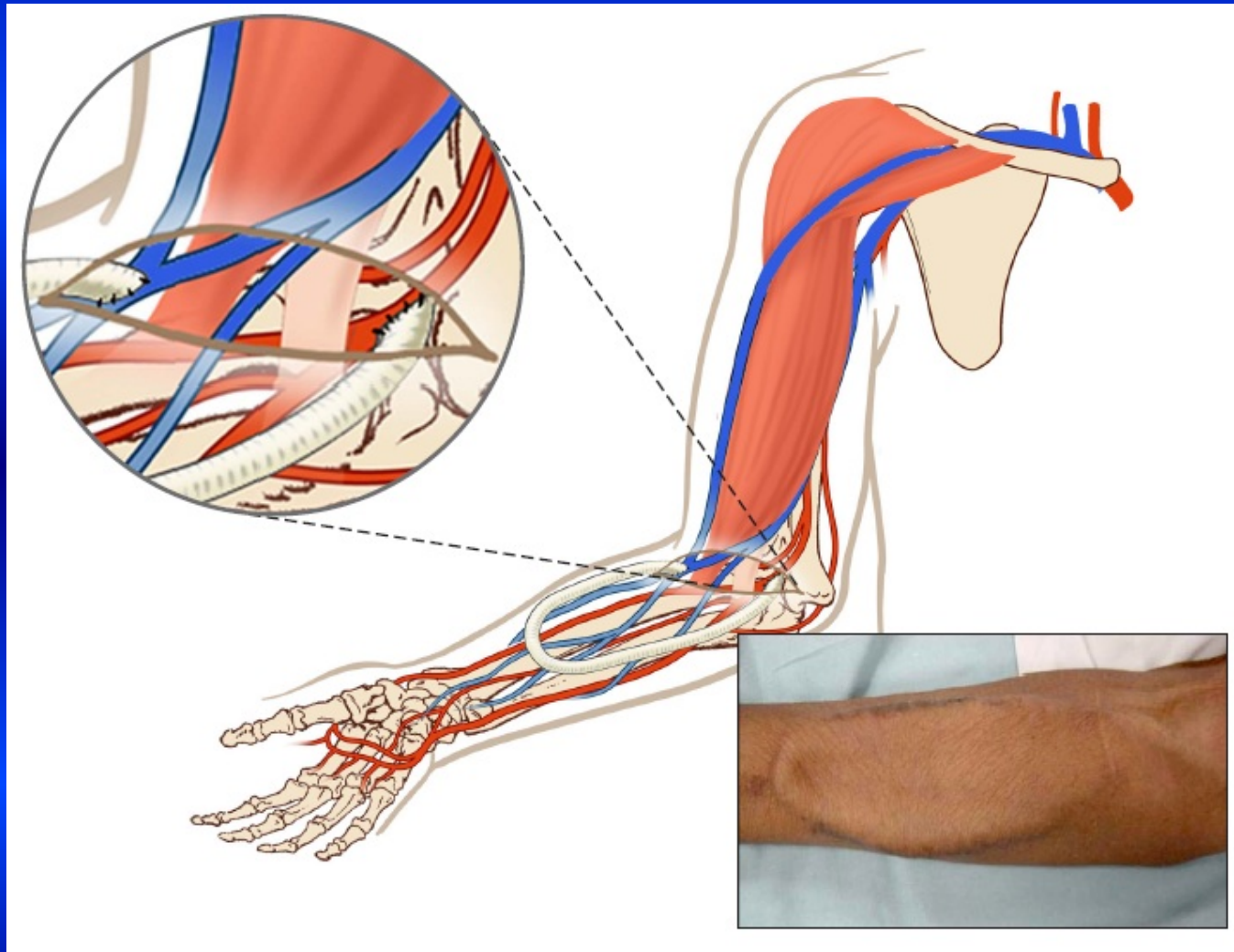

Sự trưởng thành của cầu nối Đ-TM

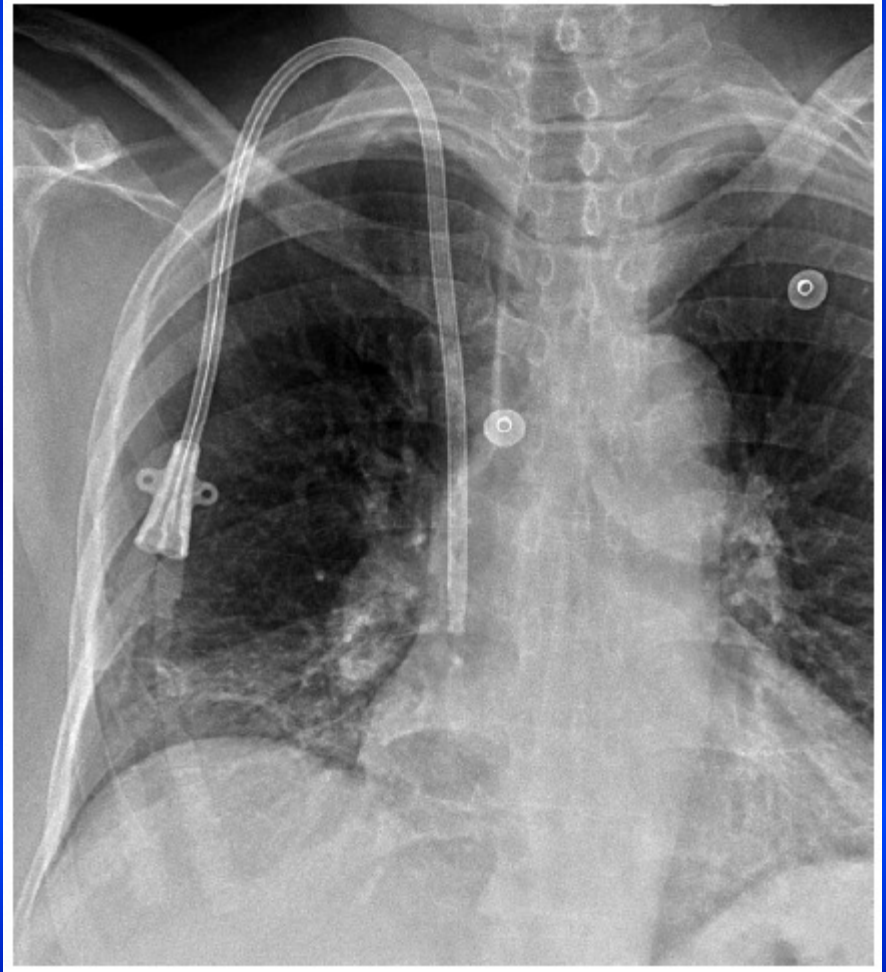
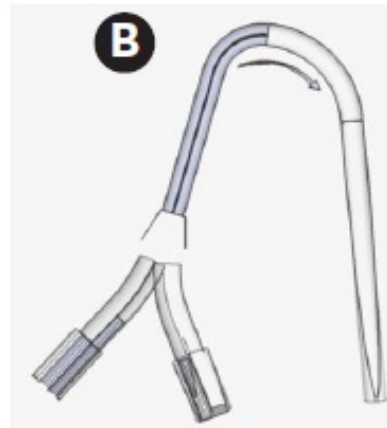
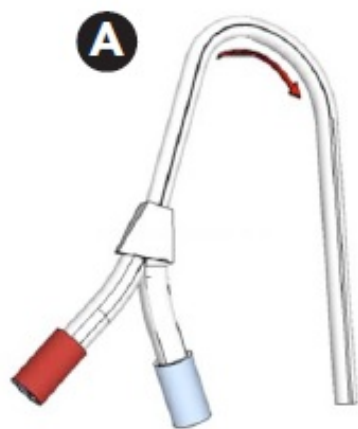
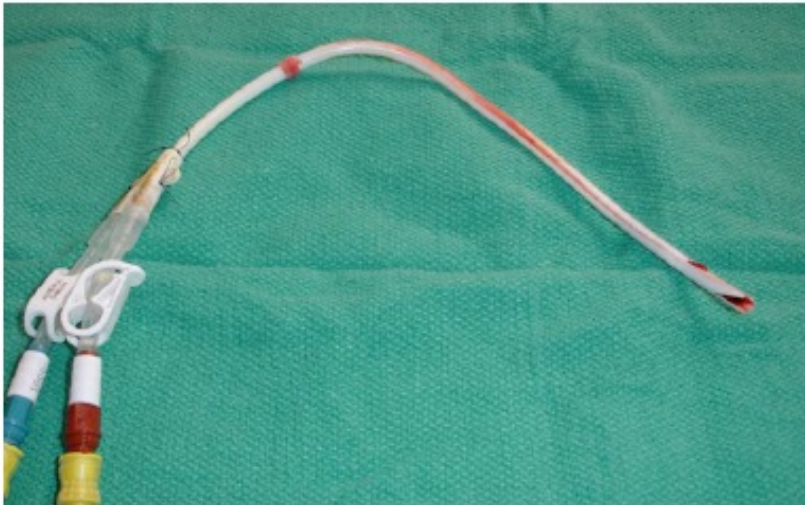
Asif, A., P. Roy-Chaudhury & G. A. Beathard, (2006) Early arteriovenous fistula failure: a logical proposal for when and how to intervene. *Clin J Am Soc Nephrol* 1: 332-339.

Mảnh ghép dùng cho lọc máu

Catheter có đường hầm trong lọc máu

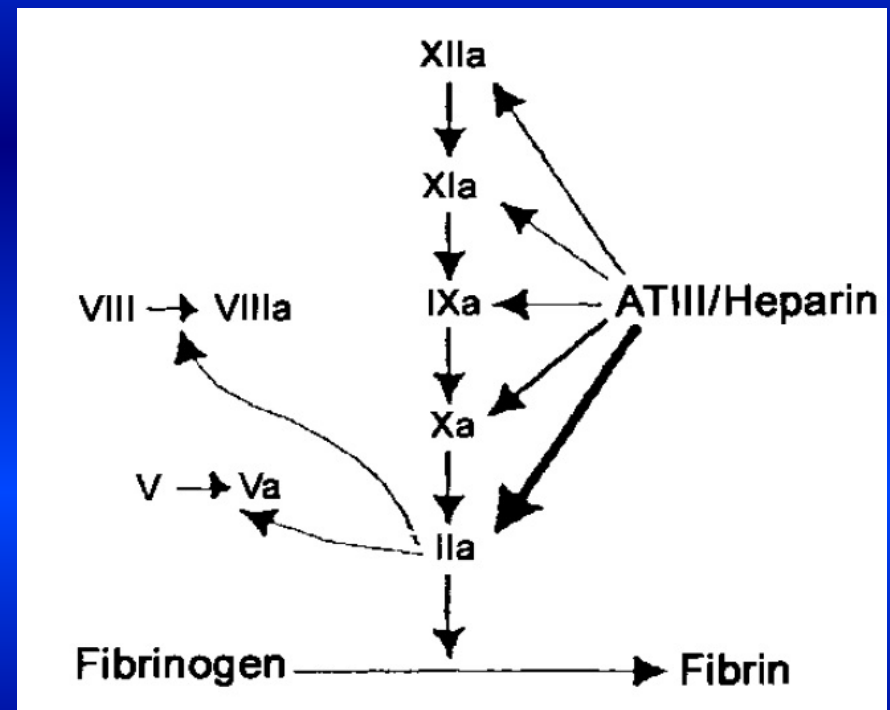
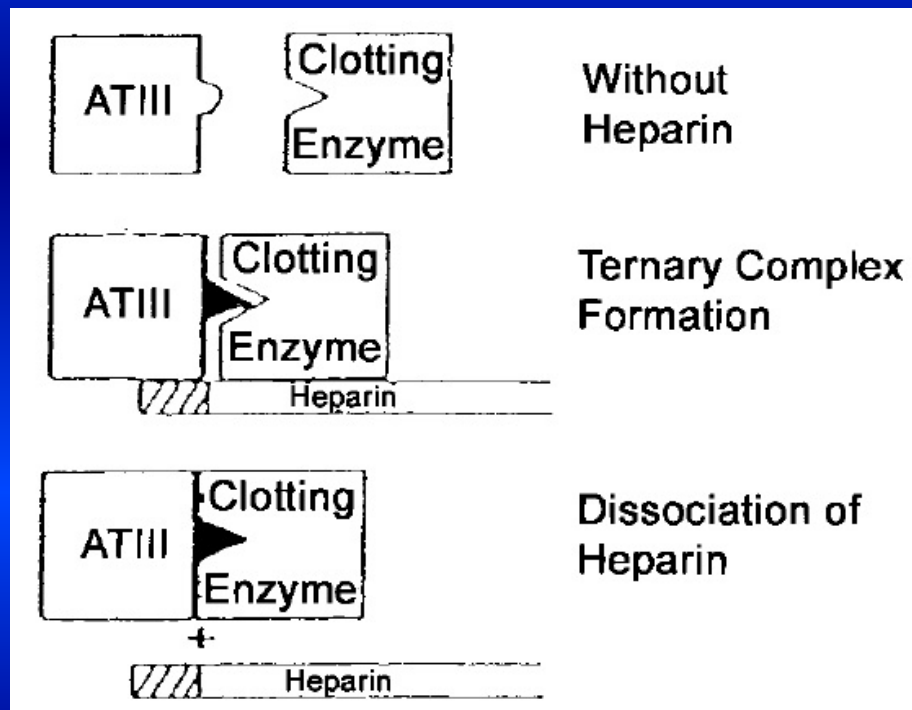
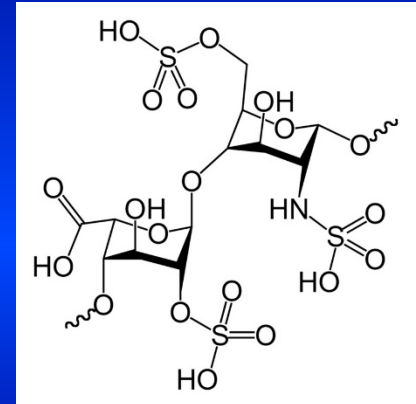
Y lệnh điều trị

- Chọn kích cỡ màng lọc tùy theo diện tích da của bệnh nhân
- Lựa chọn K_{UF} của màng lọc
- Chọn hiệu năng của màng lọc: thường chọn KoA of 800–1200
- Dịch lọc bicarbonate: bicarbonate 25 mM, Na: 145 mM, K : 3.5 mM, Ca: 1.5 mM (3.0 mEq/L), Mg : 0.375 mM (0.75 mEq/L), Dextrose: 5.5 mM (100 mg/dL), Phosphate: 0 mM
- Vận tốc dịch lọc: 500 mL/min
- Vận tốc đường máu ra (tùy thuộc điều kiện cụ thể)
- Nhiệt độ dịch lọc: 35°C–36°C
- Thể tích dịch cần rút và tốc độ
- Y lệnh kháng đông: heparin hoặc heparin trọng lượng phân tử thấp

Kháng đông heparin trong lọc máu

Heparin là một cao phân tử glycosaminoglycan với TLPT từ 3-30 kDa. Heparin thuộc nhóm carbohydrate

<http://en.wikipedia.org/wiki/Heparin#/media/File:Heparin-2D-skeletal.png>

Y lệnh kháng đông

- 3.7 Protocol for administration of heparin by nurses during
- haemodialysis for patients with a **low risk of bleeding**
- Bolus injection dosage 30-50 IU/Kg
- Continuous infusion 800- 1500 IU/hr (EBPG, 2002)
- Example: Patient weight is 70Kg and has 3 hours dialysis receives:
- Bolus = $30 \times 70\text{Kg} = 2100 \text{ IU}$
- Infusion = $1500 \times 3\text{hr} = 4500 \text{ IU}$

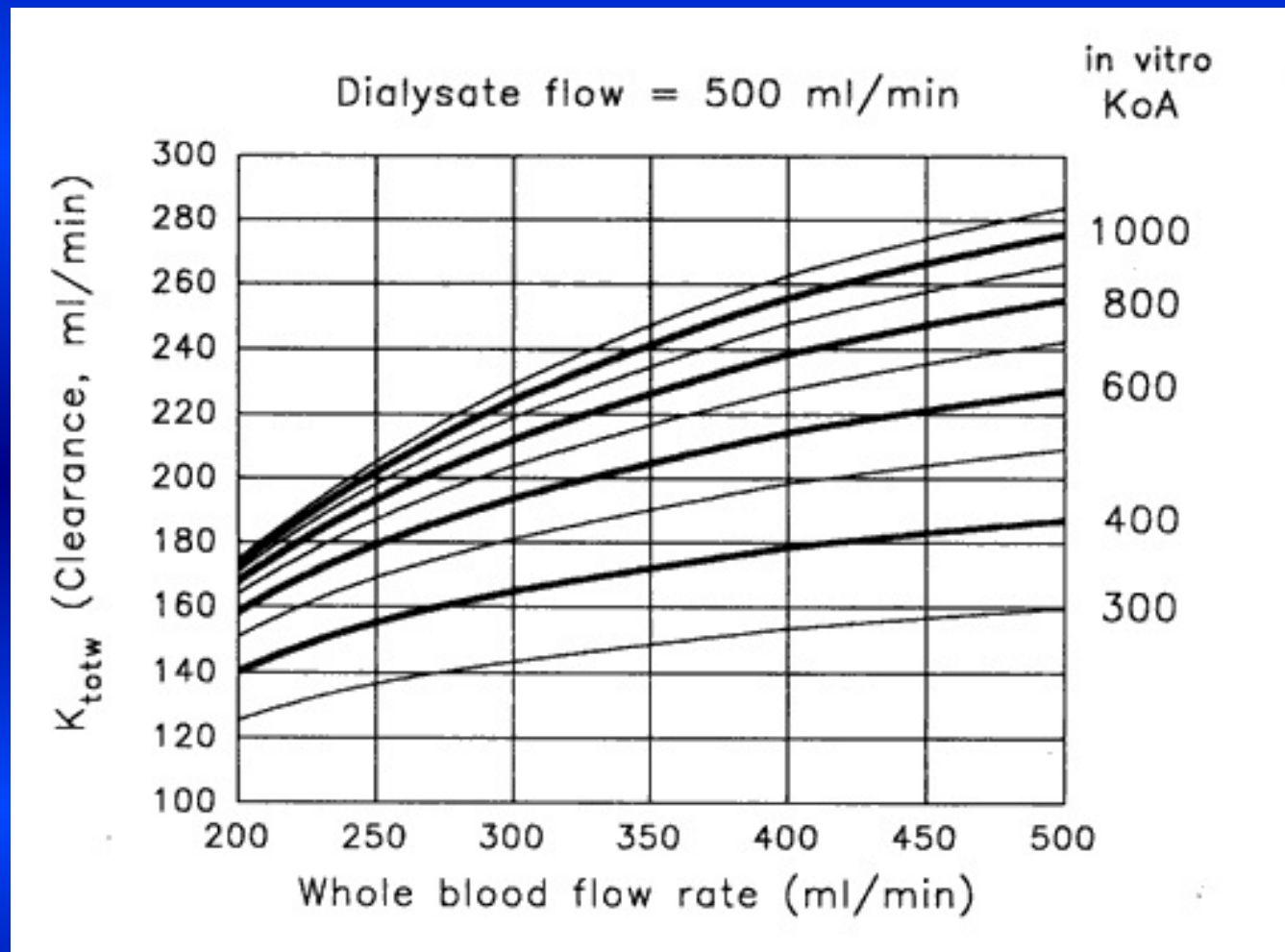
Y lệnh kháng đông

- **3.8 Protocol for administration of heparin by nurses during haemodialysis for patients with a high risk of bleeding.**
- E.g.: Patients receiving warfarin, low platelets
- **Bolus injection dosage 10-25 IU/Kg**
- **Continuous infusion 10-22 IU/Kg/hr**
- **Example:** Patient weight is 70Kg and has 3 hours dialysis receives:
  - Bolus = $10 \times 70\text{Kg} = 700 \text{ IU}$.
  - Infusion = $10 \times 70\text{Kg} \times 3\text{hrs} = 2100 \text{ IU}$
- For patients receiving warfarin, standard oral anticoagulation with an INR between 2 and 3 is insufficient to prevent clotting during haemodialysis. (Ziai et al, 2005). Heparin dose must be individualized.

Đánh giá liệu lọc máu

- Đo mức độ thải trừ urea sử dụng các chỉ số như tỉ lệ giảm urea, Kt/V 1 ngày, Kt/V khi urea đã cân bằng sau lọc máu (Kt/V 2 ngày) và Kt/V chuẩn theo tuần .
- Công thức tính: $K \times t/V = \ln (Co/C)$
  - Hệ số thanh thải urea K của màng lọc (đơn vị ml/phút)
  - t : thời gian lọc máu tính bằng phút
  - Co và C : nồng độ urea trước và sau lọc máu
  - V : V dịch phân phối của urea = V nước của cơ thể
- Đặt Kt/V mục tiêu và từ đó chọn KoA của màng lọc
  - Kt/V 1 ngày tối thiểu: 1,2, mục tiêu: 1,4; tương ứng Kt/V tuần: 2,1 (KDOQI)
  - Kt/V 2 ngày tối thiểu: 1,2 (European Best Practice Guidelines)

Lựa chọn KoA của màng lọc

K_t/V mục tiêu

$t = 240$ phút

$V = 0,6 \times$

CN(kg)

$\times 1000$ ml

Tính toán K

Dựa vào Q_b

để tính

toán KoA

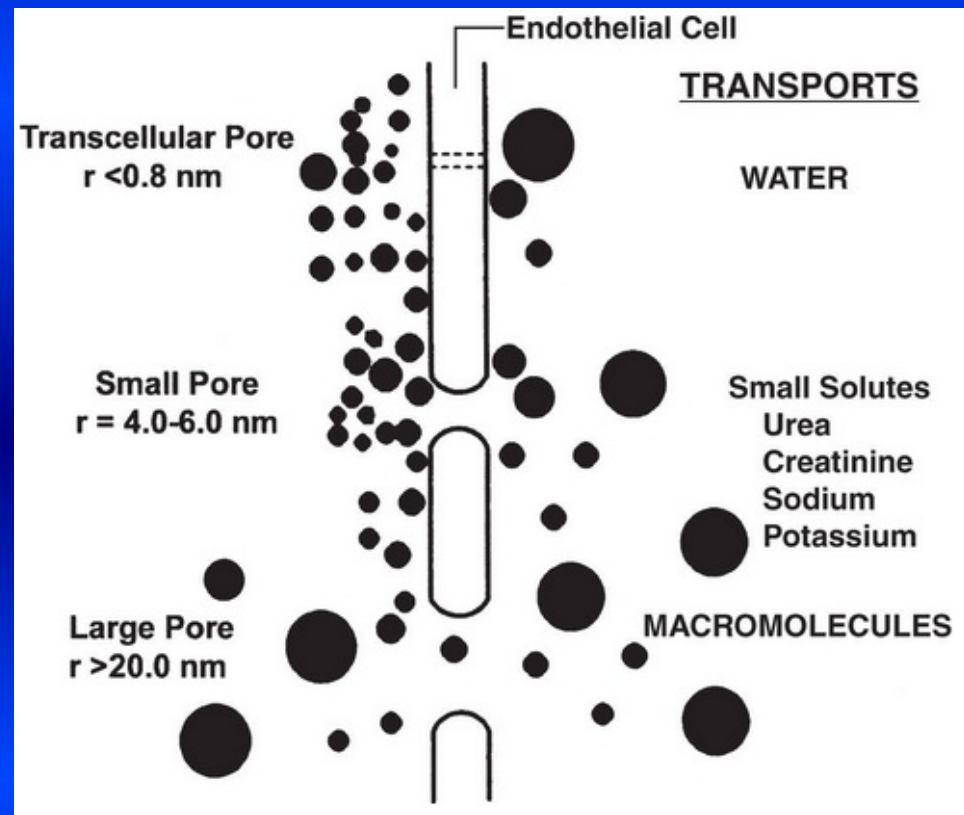
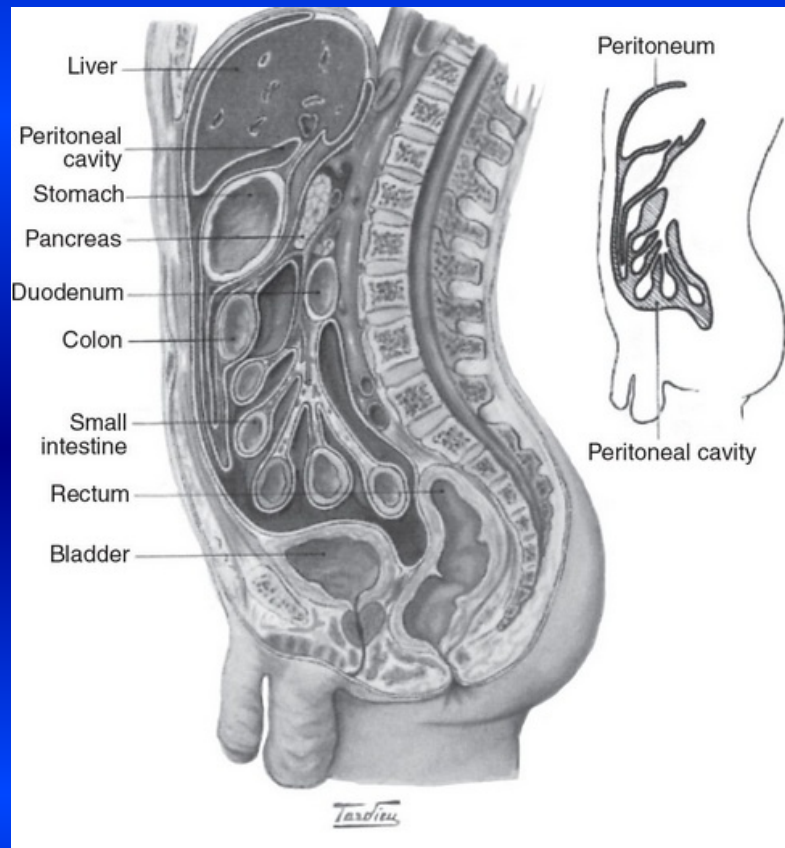
tối thiểu

Phương thức lọc màng bụng

http://www.baxterhealthcare.com.au/patients_and_caregivers/areas_of_expertise/renal/treatment_options.html

Mô hình 3 loại lỗ của phúc mạc

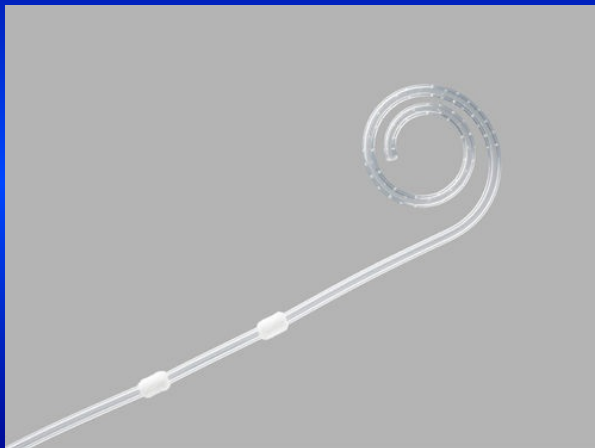
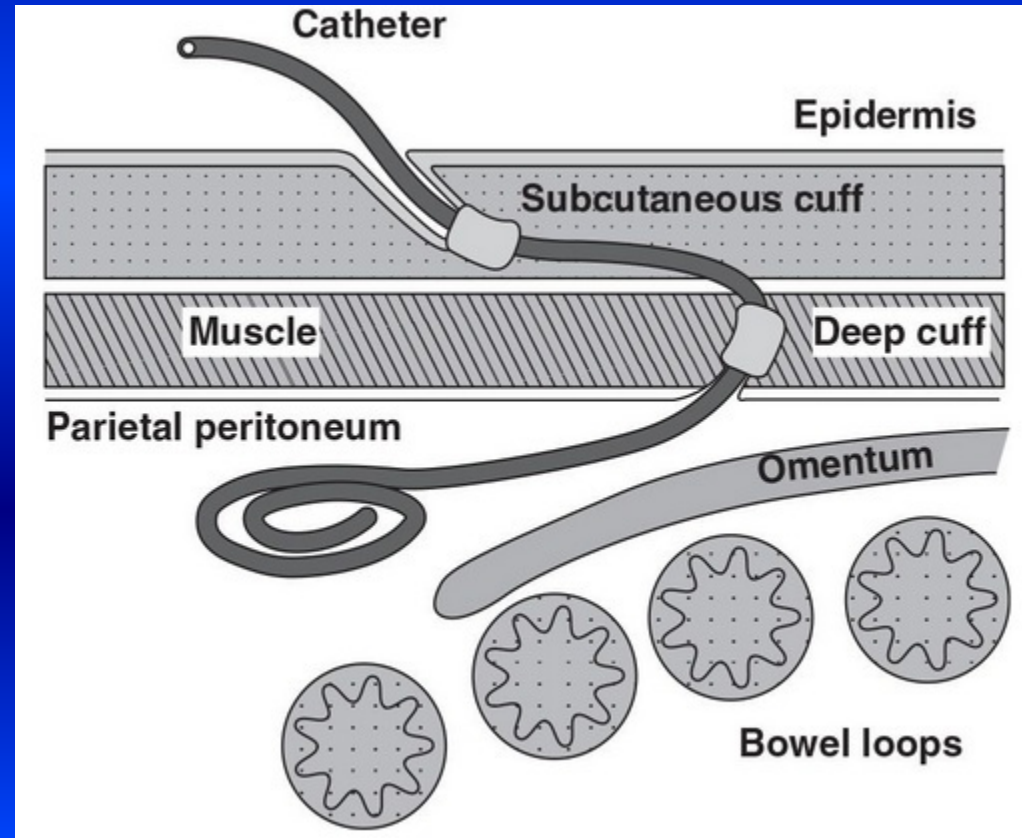
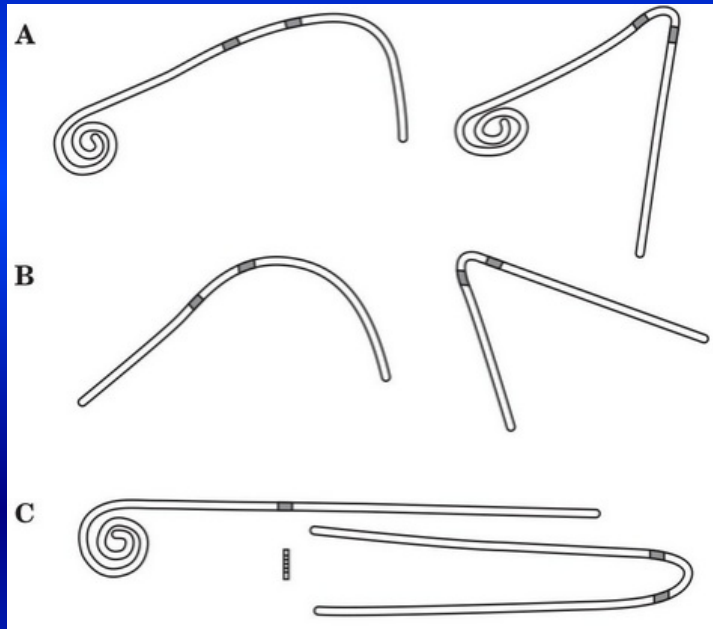
Dung dịch thẩm phân

- Dung dịch thẩm phân được chứa trong các túi có thể tích 1.5, 2.0, 2.25, 2.5, or 3.0 L với nồng độ Dextrose (glucose) là 1.5%, 2.5%, and 4.25% dưới dạng glucose monohydrate (TLPT 198).
- Dịch thẩm phân chứa lactate ở nồng độ 40 mM hoặc 35mM.
- pH dịch thẩm phân : 5.5

http://www.baxterhealthcare.co.uk/images/patients_and_caregivers/products/ultrabag.jpg

Catheter dùng trong lọc màng bụng

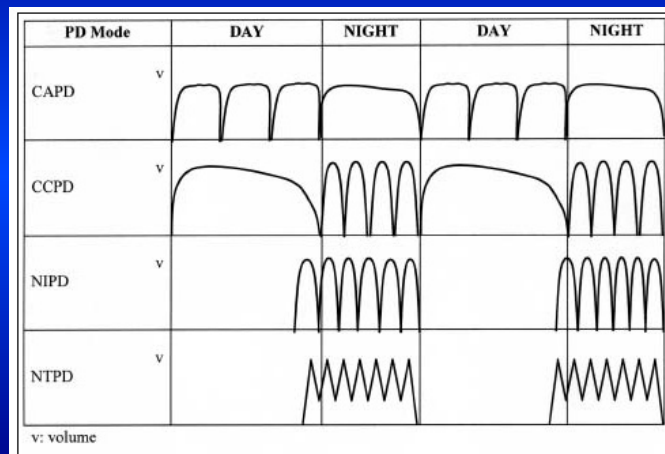
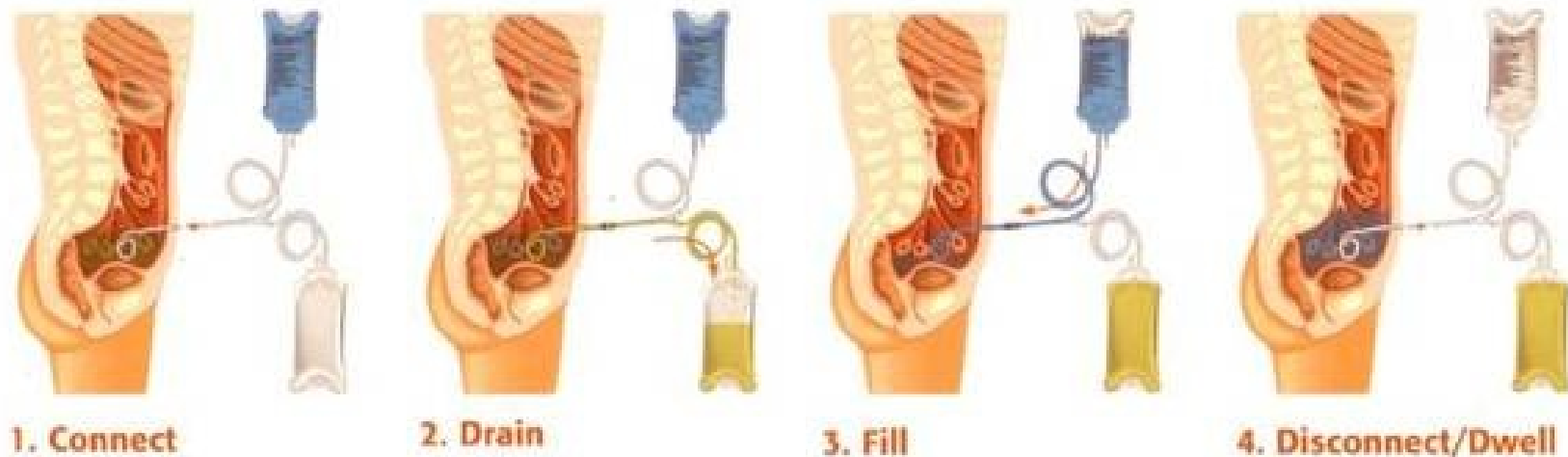
Handbook of Dialysis. John Daugirdas, 5th edition, 2014.

<http://www.medicalexpo.com/product/cook-medical/peritoneal-dialysis-catheter-peritoneal-78422-480962.html>

Các bước thay dịch thẩm phân

CAPD exchange. Removing old solution and replacing it with new solution.

http://www.baxterhealthcare.com.au/patients_and_caregivers/areas_of_expertise/renal/treatment_options.html

<http://www.hkjpga.org/details.asp?id=121&show=1234>

Đánh giá màng bụng bằng PET test

D/P Creatinine =

***Corrected **Dialysate** Creatinine Concentration at 0-hr, 2-hr, 4-hr Dwell

Plasma Creatinine Concentration at 2-hr Dwell

D/D₀ Glucose =

Dialysate Glucose Concentration at 2-hr and 4-hr Dwell

Dialysate Glucose Concentration at 0-hr Dwell

Membrane Transport Type

4-hour D/P Creatinine

HIGH

.82 – 1.03

HIGH-AVERAGE

.65 – .81

LOW-AVERAGE

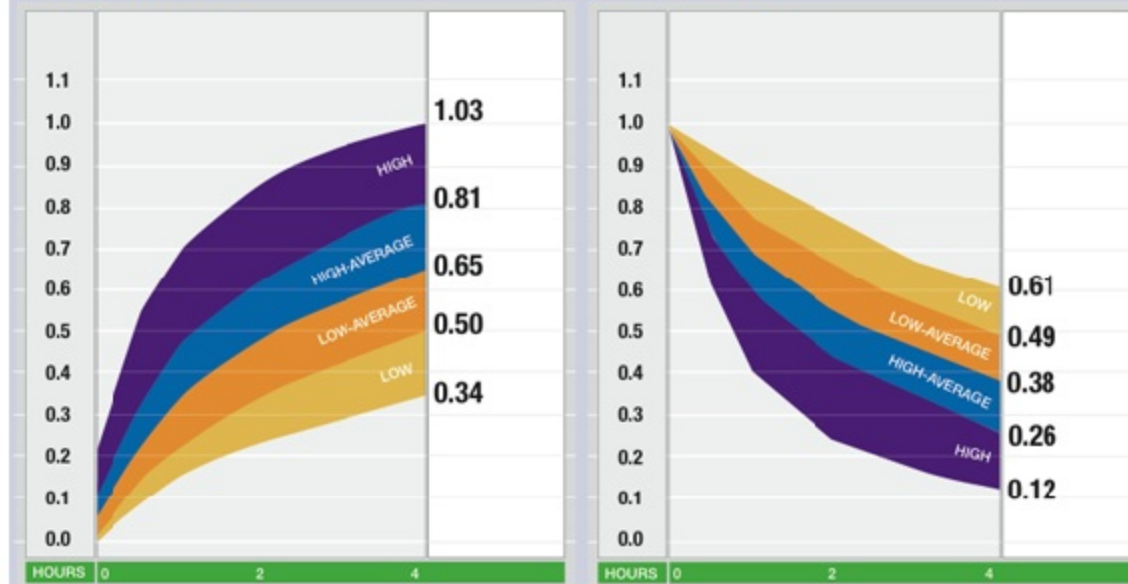
.50 – .64

LOW

.34 – .49

D/P Creatinine

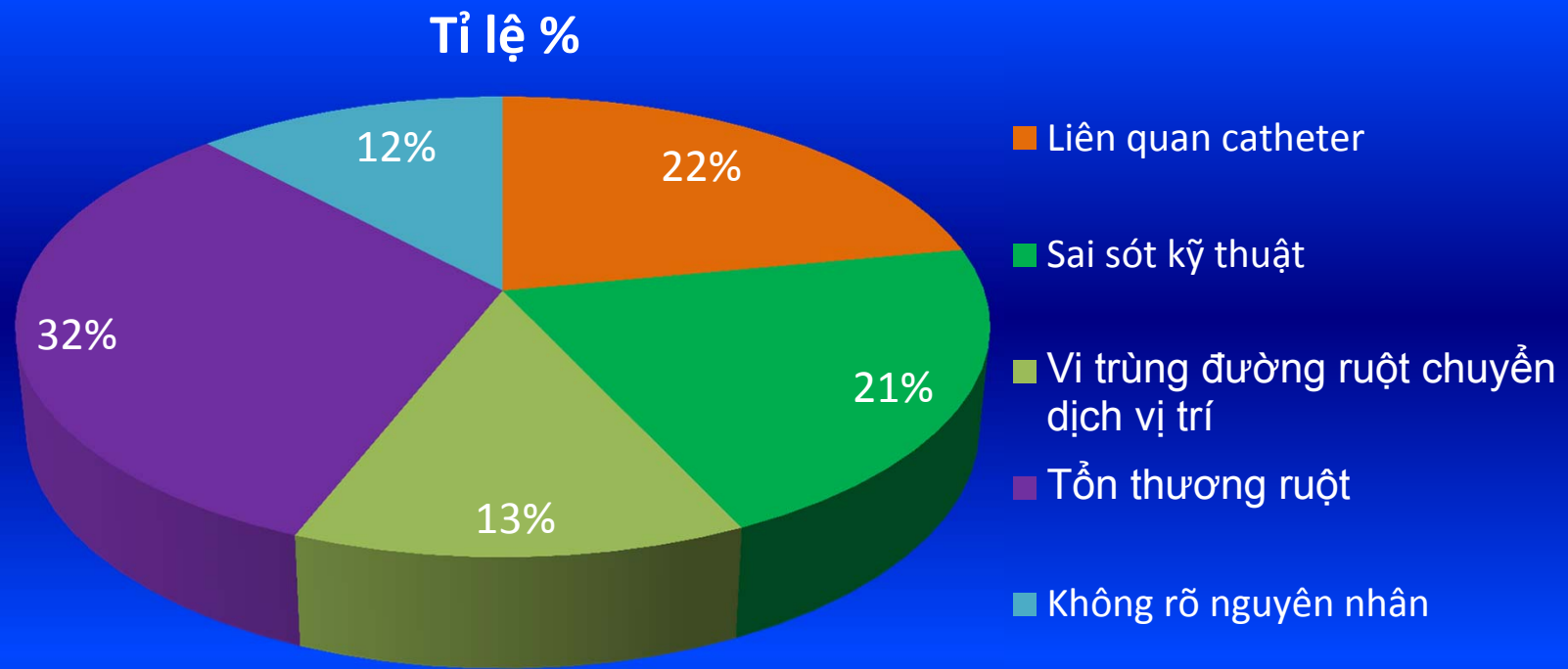
D/D₀ Glucose

Viêm phúc mạc

- Đường vào : lây nhiễm khi thay dịch, catheter, đường ruột, đường máu, đường phụ khoa.
- Tác nhân gây bệnh thường gặp nhất: *Staphylococcus aureus*
- Triệu chứng: đau bụng, dịch thẩm phân đục. Sốt, buồn nôn, tiêu chảy, ói mửa. Đau khắp bụng, có thể có phản ứng dội.
- Tiêu chuẩn chẩn đoán: 100 BC/ μ L, >50% là BC đa nhân trung tính

Bệnh sinh học của VPM liên quan vi khuẩn đường ruột

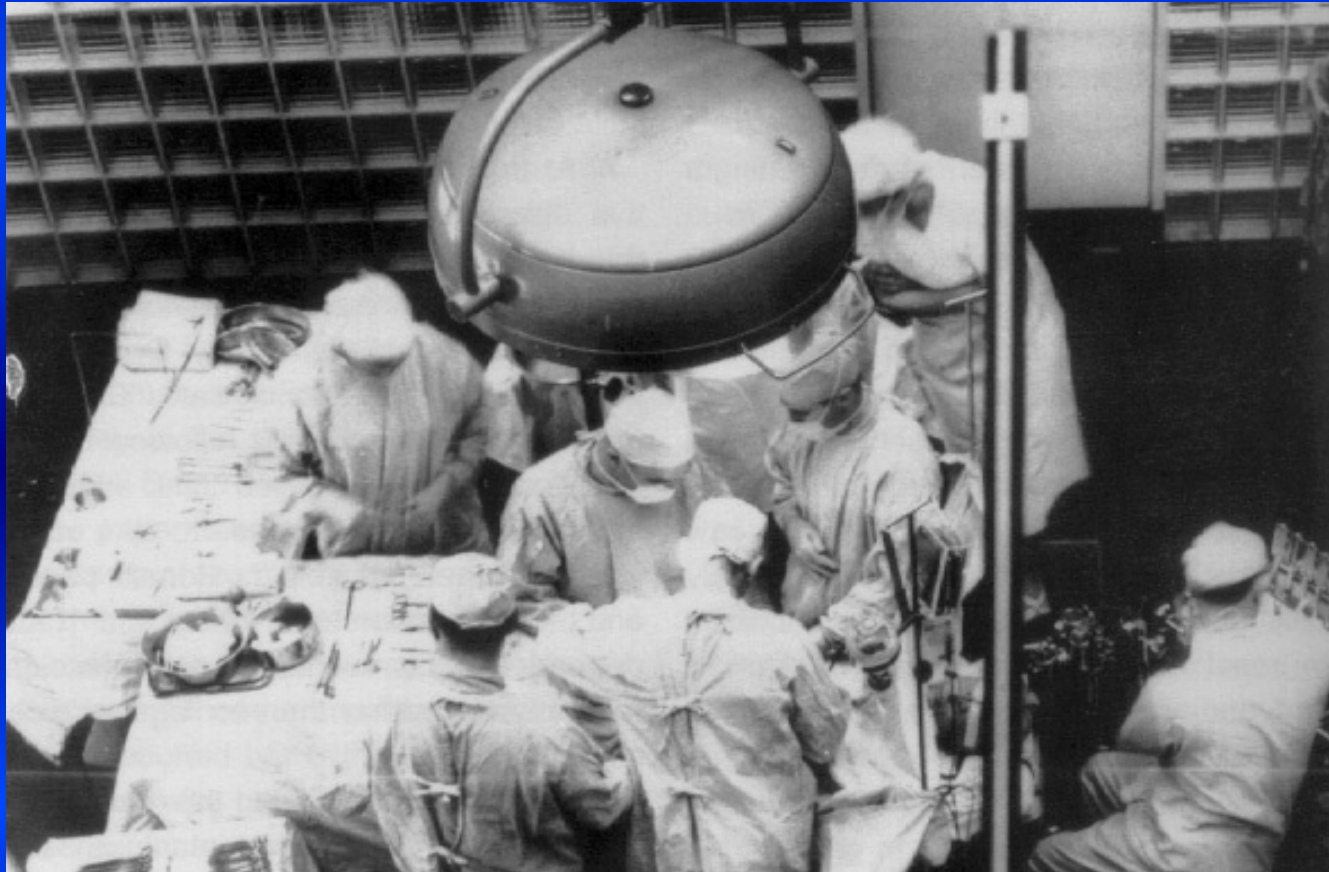

Harwell CM, Newman LN, Cacho CP, Mulligan DC, Schulak JA, Friedlander MA. Abdominal catastrophe: visceral injury as a cause of peritonitis in patients treated by peritoneal dialysis. Perit Dial Int 1997; 17: 586–594.

Một số khái niệm liên quan VPM

- VPM tái nhiễm (relapsing peritonitis) VPM với cùng loại tác nhân gây bệnh trong vòng 4 tuần sau khi ngưng KS
- VPM tái phát (recurrent peritonitis): VPM với một loại tác nhân gây bệnh khác trong vòng 4 tuần sau khi ngưng KS
- VPM không đáp ứng điều trị (refractory peritonitis) dịch lọc không trong sau 5 ngày điều trị kháng sinh thích hợp

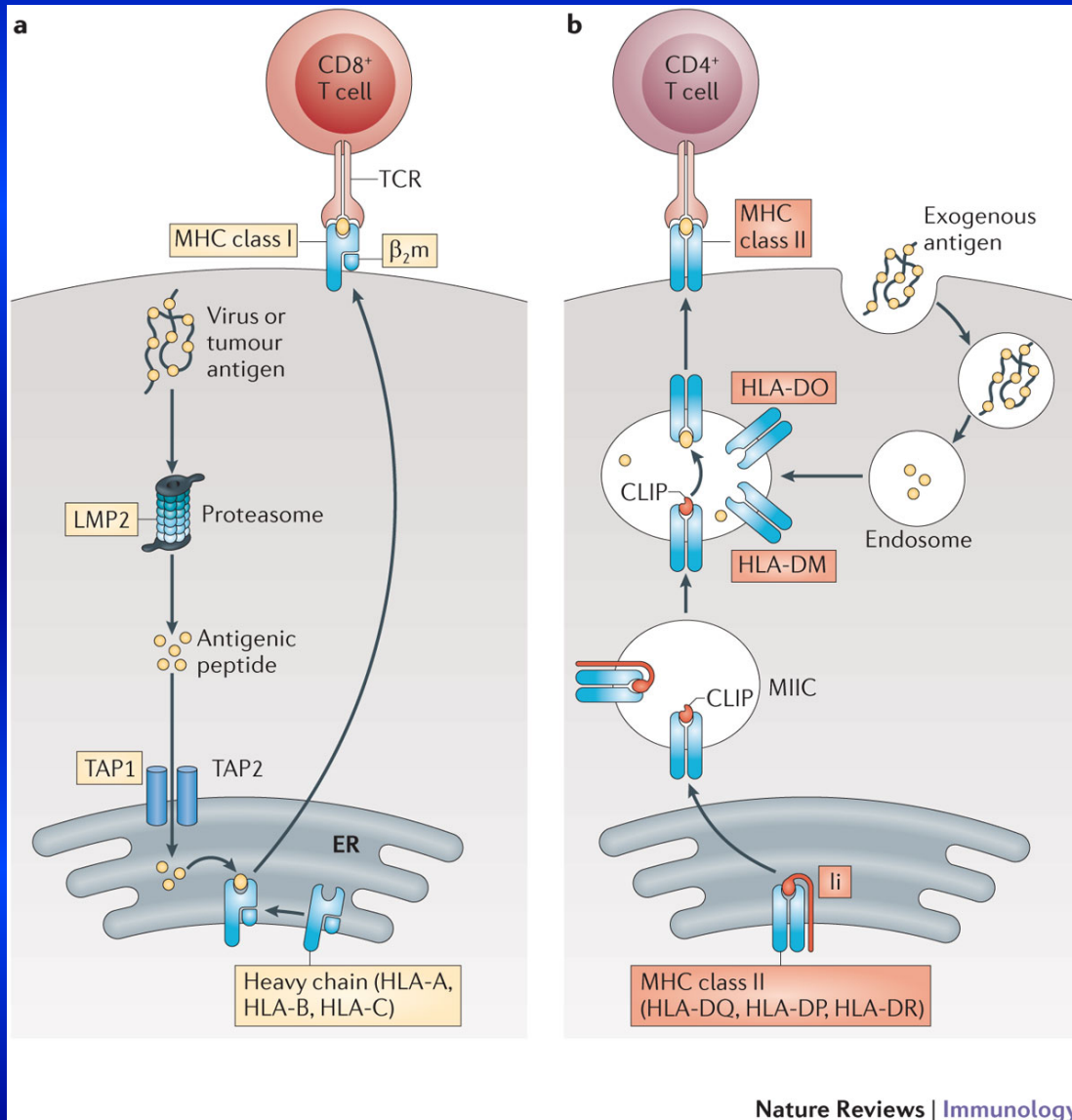
Ghép thận

<http://web.stanford.edu/dept/HPS/transplant/html/history.html>

1954 Joseph E. Murray và cộng sự tại BV Peter Bent Brigham ghép thận cho bn sinh đôi cùng trứng với người cho thận.

Ghép thận

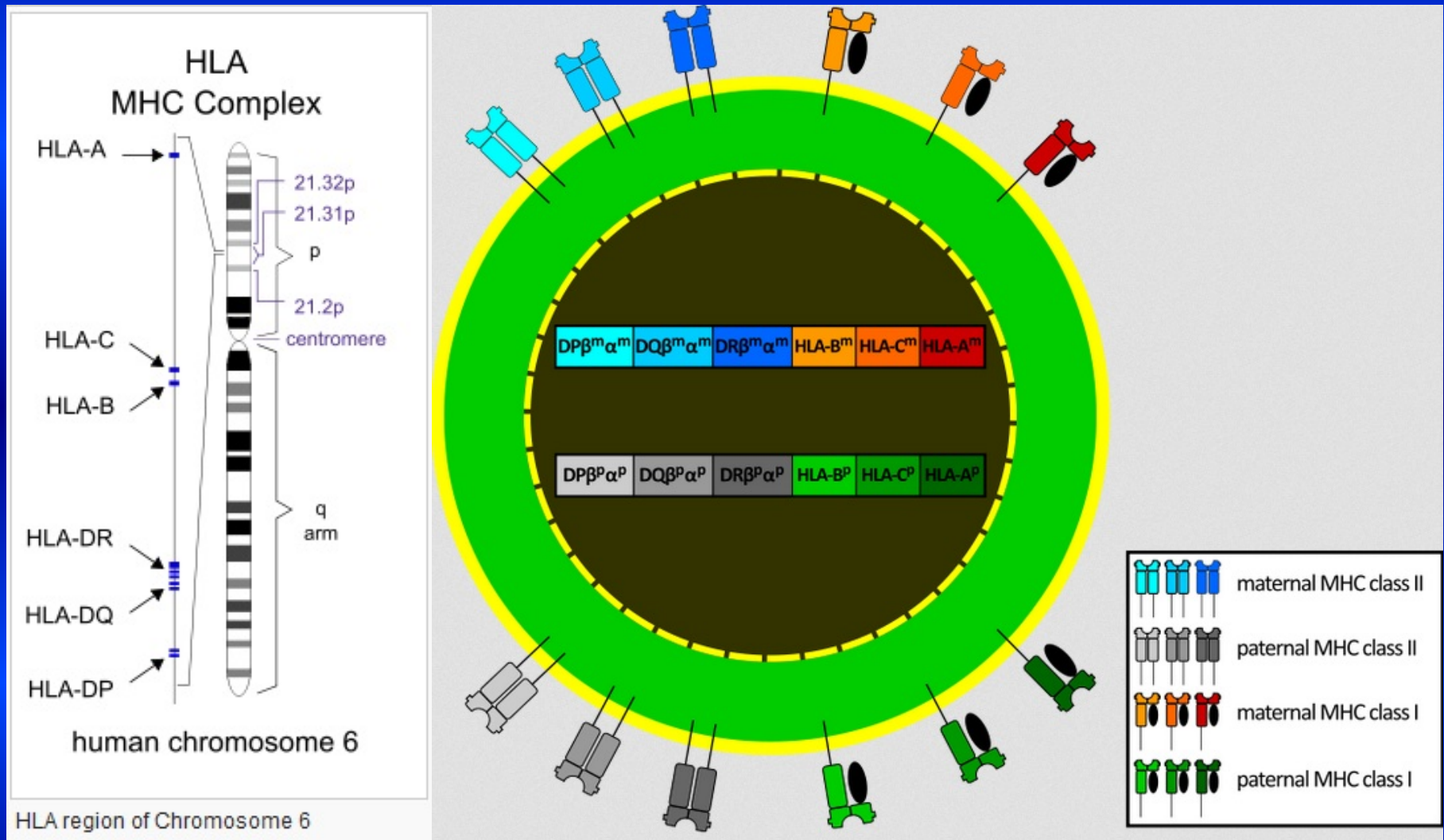
MHC class I: ổ gien A, B và C. Biểu hiện trên mọi tế bào

MHC class II: ổ gien DP, DQ và DR . Biểu hiện trên đại thực bào, tế bào lympho B, tế bào lympho T hoạt hóa, tế bào gai...

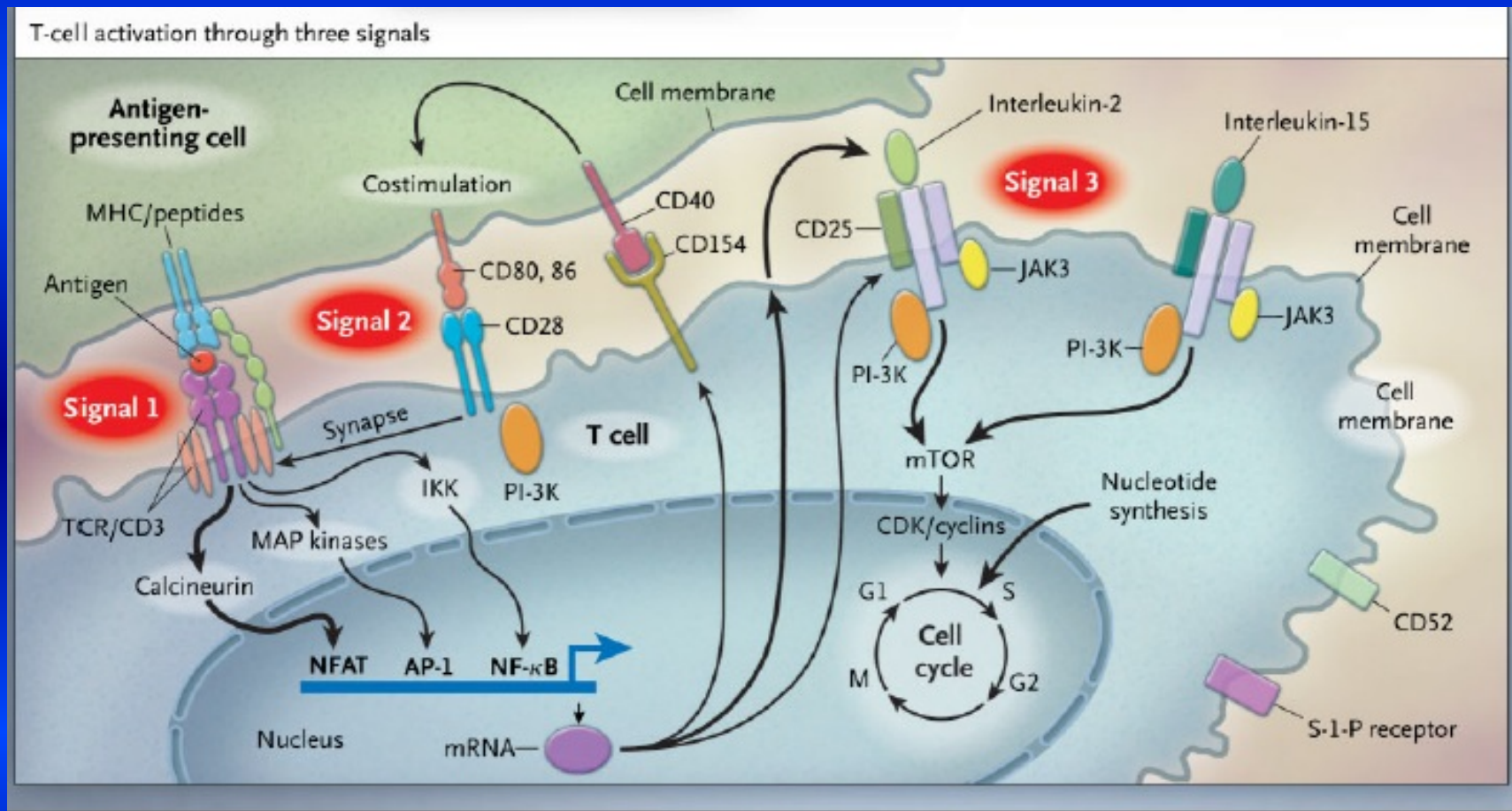
Kobayashi, K. S. and P. J. van den Elsen "NLRC5: a key regulator of MHC class I-dependent immune responses." [Nat Rev Immunol 12\(12\): 813-20.](#)

Phức hợp HLA trên màng tế bào

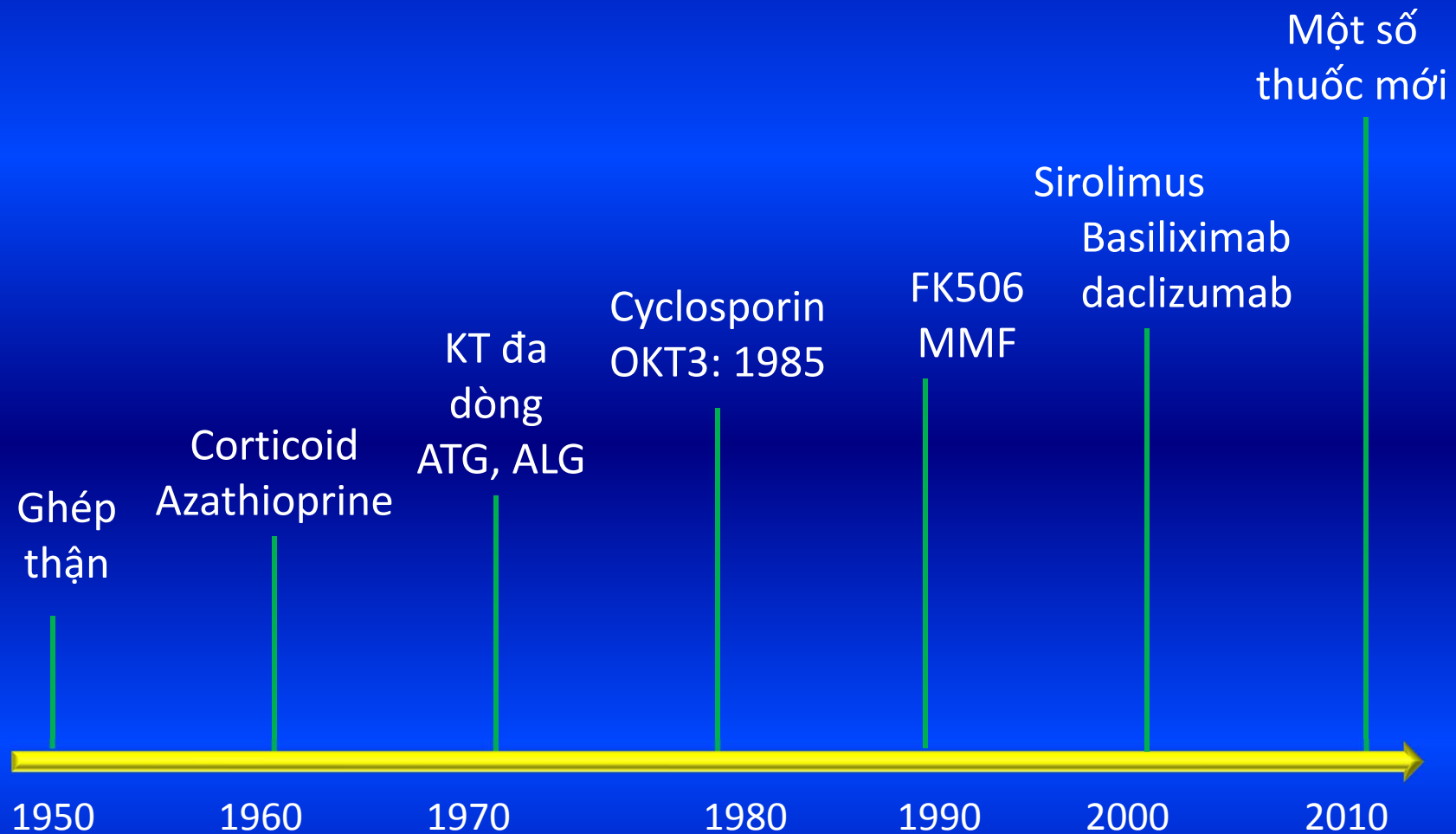
Mô hình 3 tín hiệu của đáp ứng MD

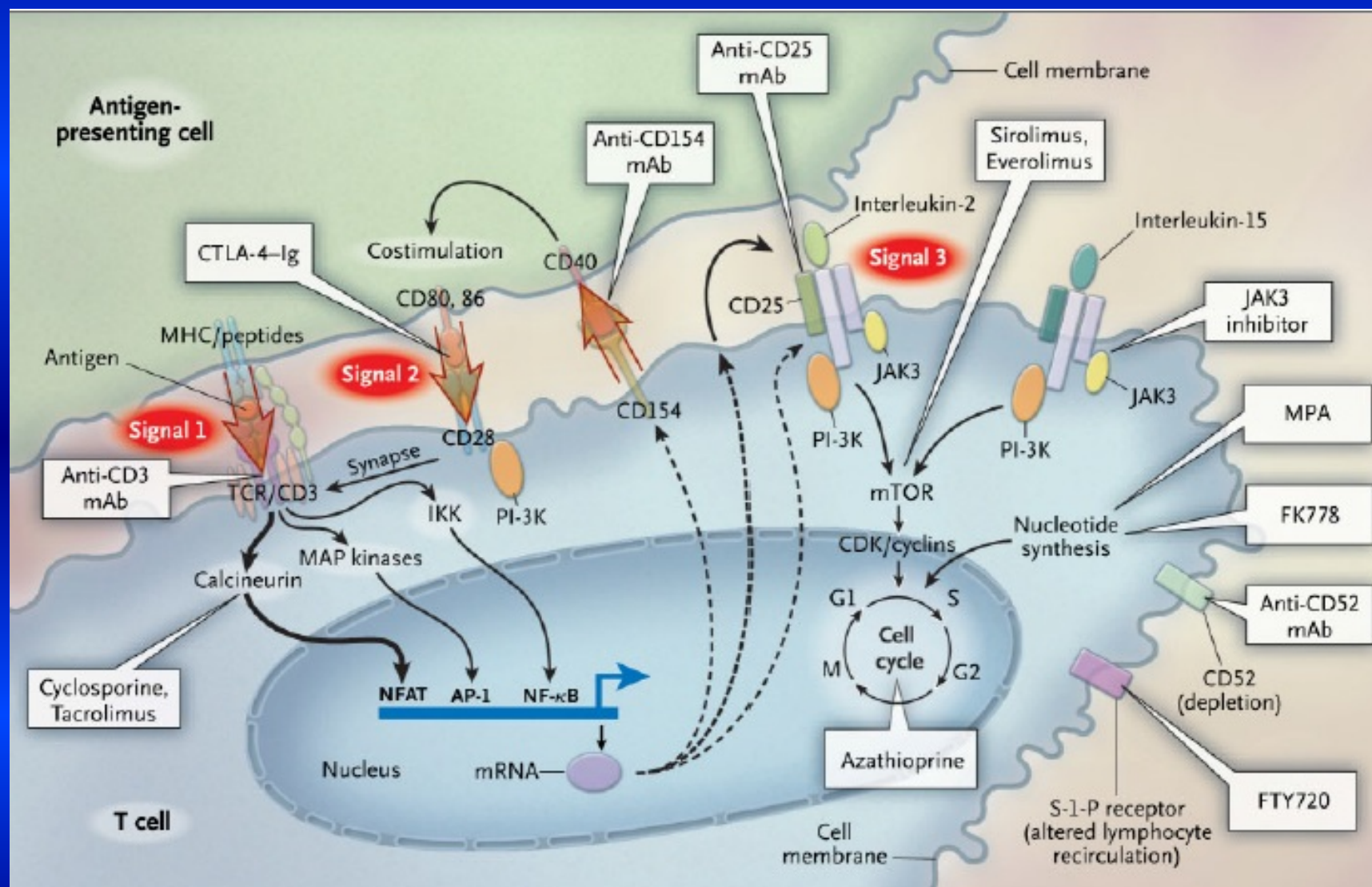
Halloran, P. F. (2004). "Immunosuppressive drugs for kidney transplantation." *N Engl J Med* **351**(26): 2715-29.

Lịch sử các thuốc chống thải ghép

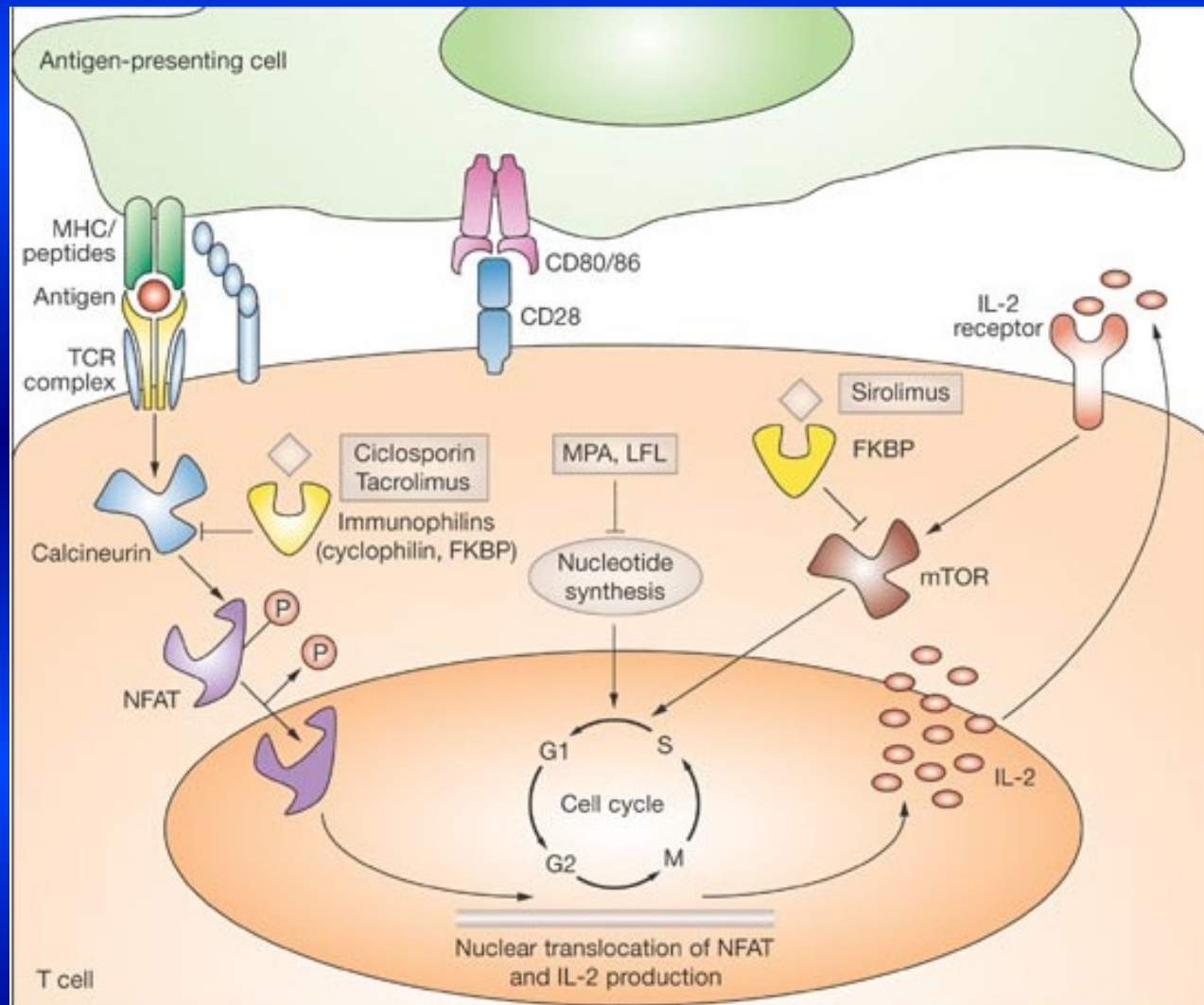

Các thuốc chống thải ghép

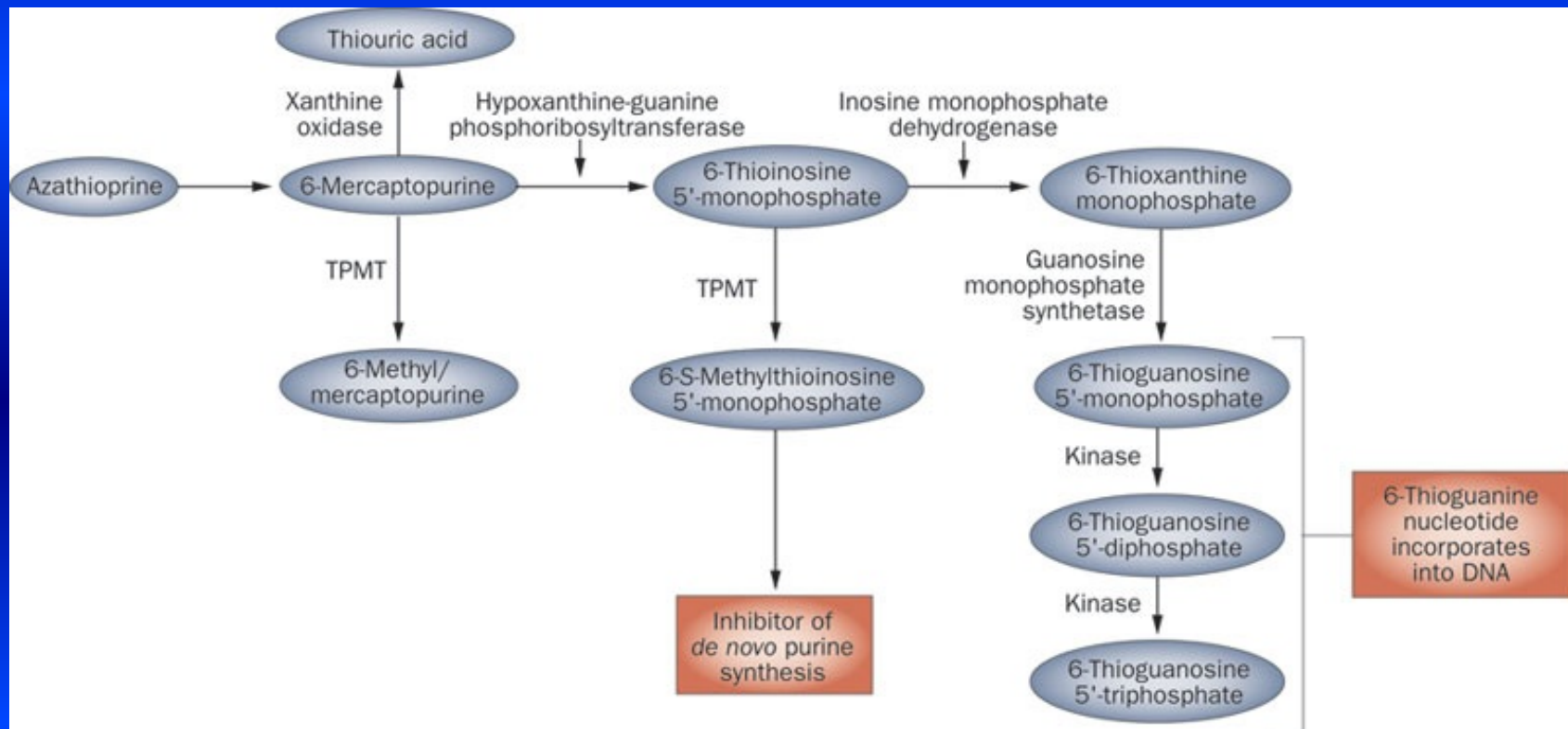
Halloran, P. F. (2004). "Immunosuppressive drugs for kidney transplantation." *N Engl J Med* **351**(26): 2715-29.

Cơ chế tác dụng của các thuốc chống thải ghép

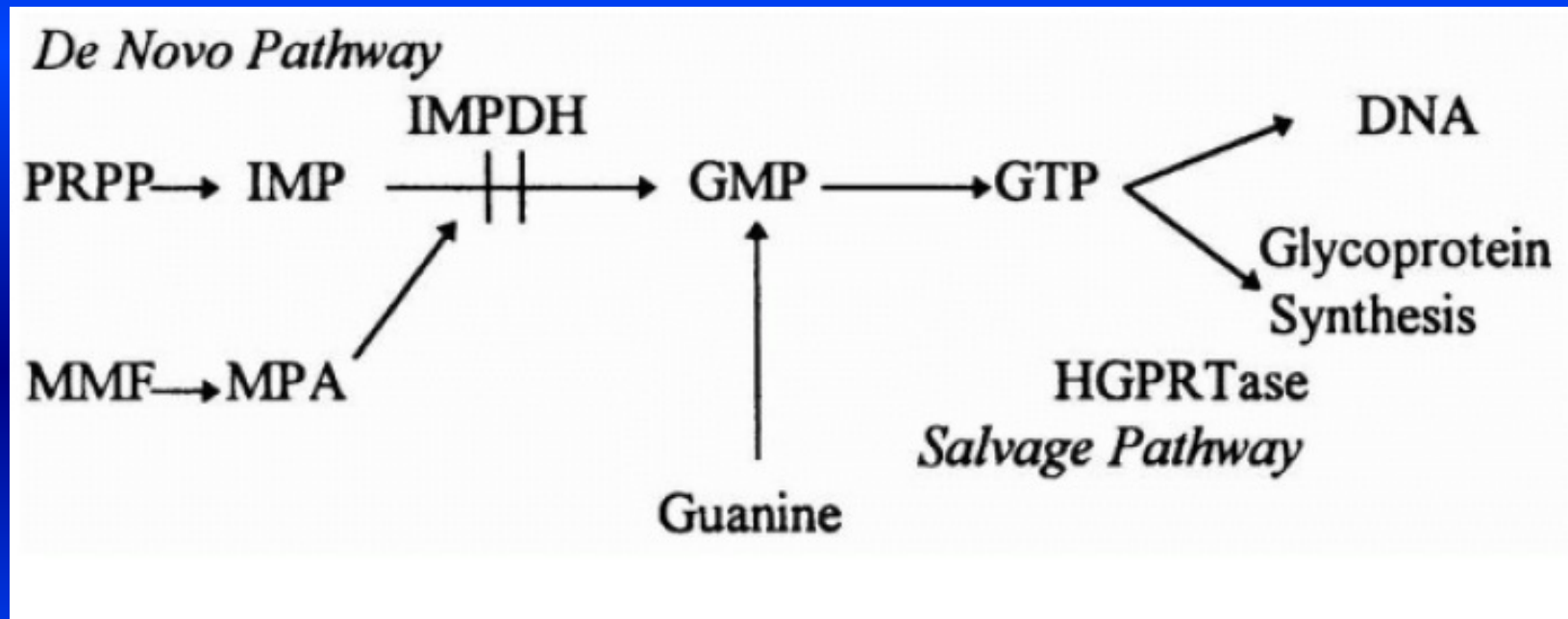
Samaniego, M., B. N. Becker, et al. (2006). "Drug insight: maintenance immunosuppression in kidney transplant recipients." [Nat Clin Pract Nephrol 2\(12\): 688-99.](#)

Cơ chế tác dụng của AZA

Azathioprine-related myelosuppression in a patient homozygous for TPMT*3A. Pooja Budhiraja & Mordecai Popovtzer
Nature Reviews Nephrology 7, 478-484 (August 2011)

Cơ chế tác dụng của MPA/MMF

Điều trị ức chế miễn dịch chống thải ghép

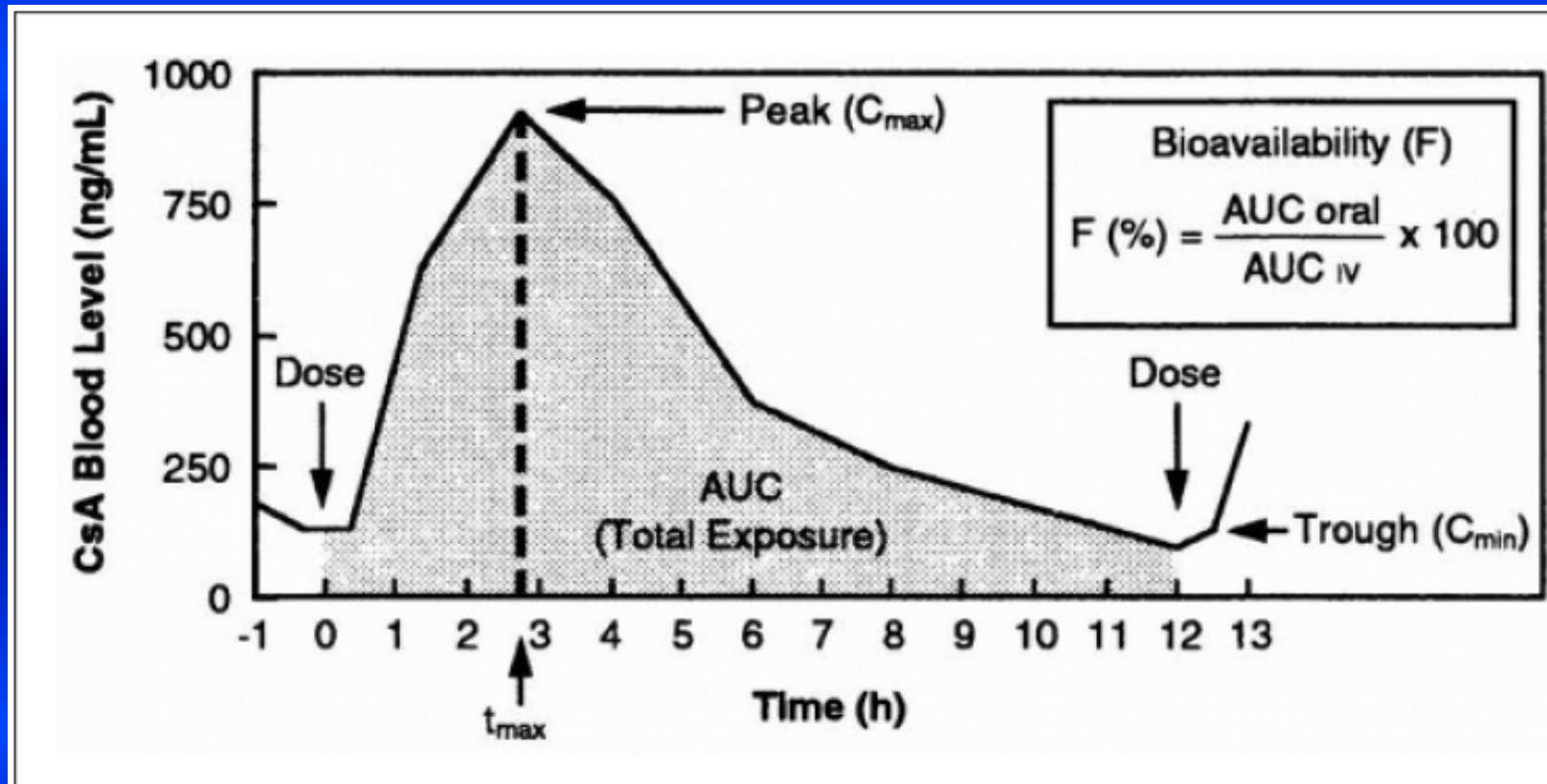
- Nguy cơ thải ghép cấp là cao nhất trong vài tuần và vài tháng đầu tiên (giai đoạn dẫn nhập) và giảm dần sau đó (giai đoạn duy trì)
- Điều trị ức chế miễn dịch ở mức cao nhất trong giai đoạn sớm sau ghép và giảm dần trong giai đoạn duy trì.
- Hai biến chứng đáng sợ của điều trị ức chế miễn dịch là nhiễm trùng cơ hội và bệnh lý ác tính

Các phác đồ điều trị chống thải ghép qui ước

- Các phác đồ chống thải ghép thường bao gồm phối hợp
  - Thuốc ức chế calcineurin (cyclosporin và FK506)
  - Thuốc hỗ trợ (Azathioprine, MMF và sirolimus)
  - Corticoid
  - $\pm$ kháng thể dẫn nhập: kháng thể làm giảm hoặc không làm giảm tế bào lympho
  - Các thuốc bổ sung: thuốc ức chế kênh canxi, statin
  - Các thuốc phòng ngừa nhiễm trùng: Bactrim và thuốc kháng virus
- Nhiều chương trình ghép thận đạt tỉ lệ thận ghép còn hoạt động sau 1 năm là 90-95% và tỉ lệ thải ghép cấp từ 10-20%

Theo dõi nồng độ thuốc sau ghép

Handbook of kidney transplantation. 2009

Nồng độ thuốc calcineurin (-) sau ghép

Tháng sau ghép	HPLC và EMIT (ng/ml)	FPIA (ng/ml)	Nồng độ C2 (µg/ml)
0-2	150-350	250-450	1,2-1,5
2-6	100-250	175-350	0,8-1,2
>6	~100	~150	0,5-0,8

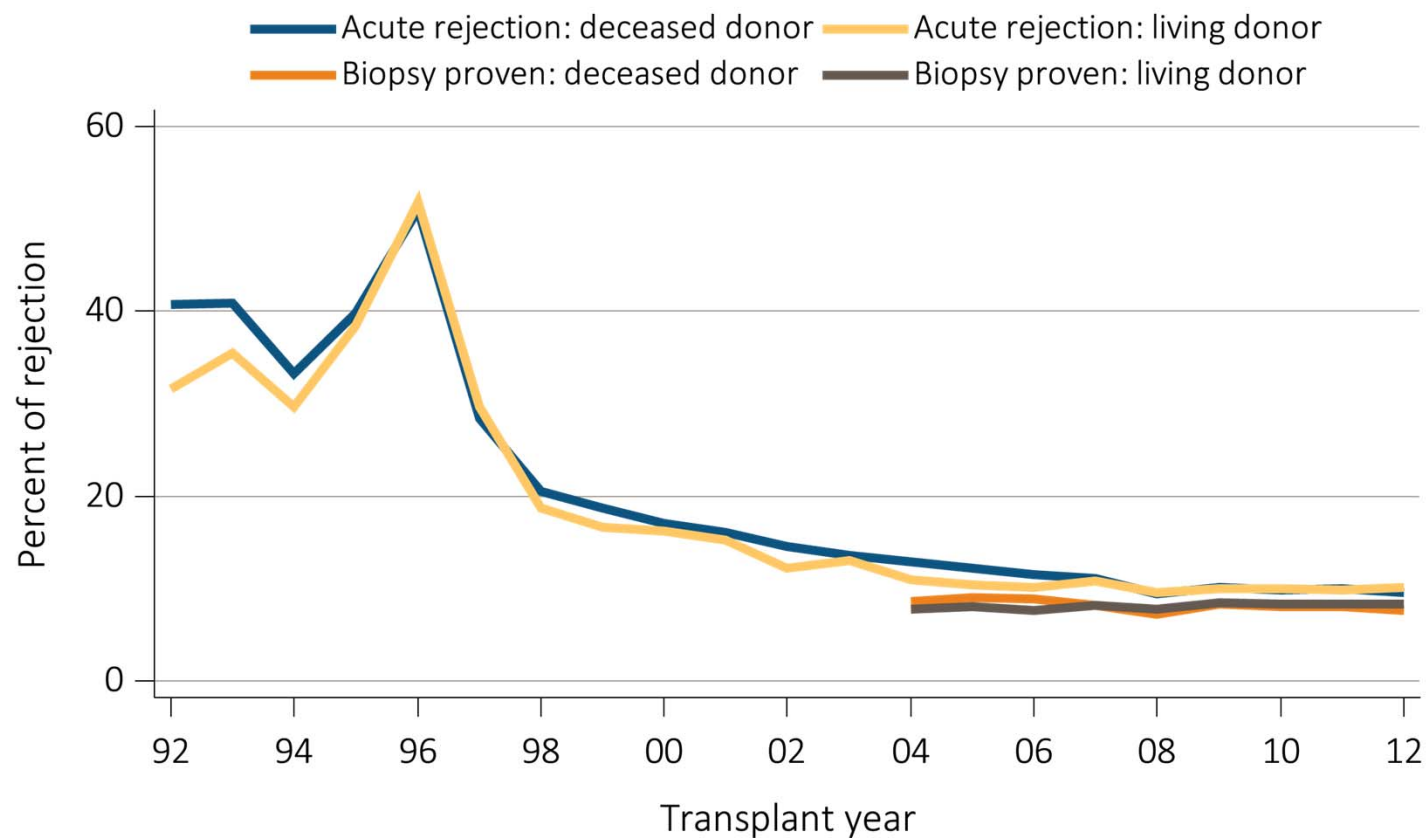
EMIT, enzyme-multiplied immunoassay technique; FPIA, fluorescent polarization immunoassay; HPLC, high-performance liquid chromatography.

Liều của FK506 PO là 0.15 to 0.30 mg/kg /ngày chia thành 2 liều mỗi 12 giờ. Hiếm khi cần dùng đường TM. Trough level ở mức 10-15 ng/dL trong vài tuần đầu sau ghép và thấp hơn một ít sau đó.

Biến chứng

- Thả ghép cấp
- Thả ghép mạn
- Nhiễm trùng
- Biến chứng khác của các thuốc chống thả ghép

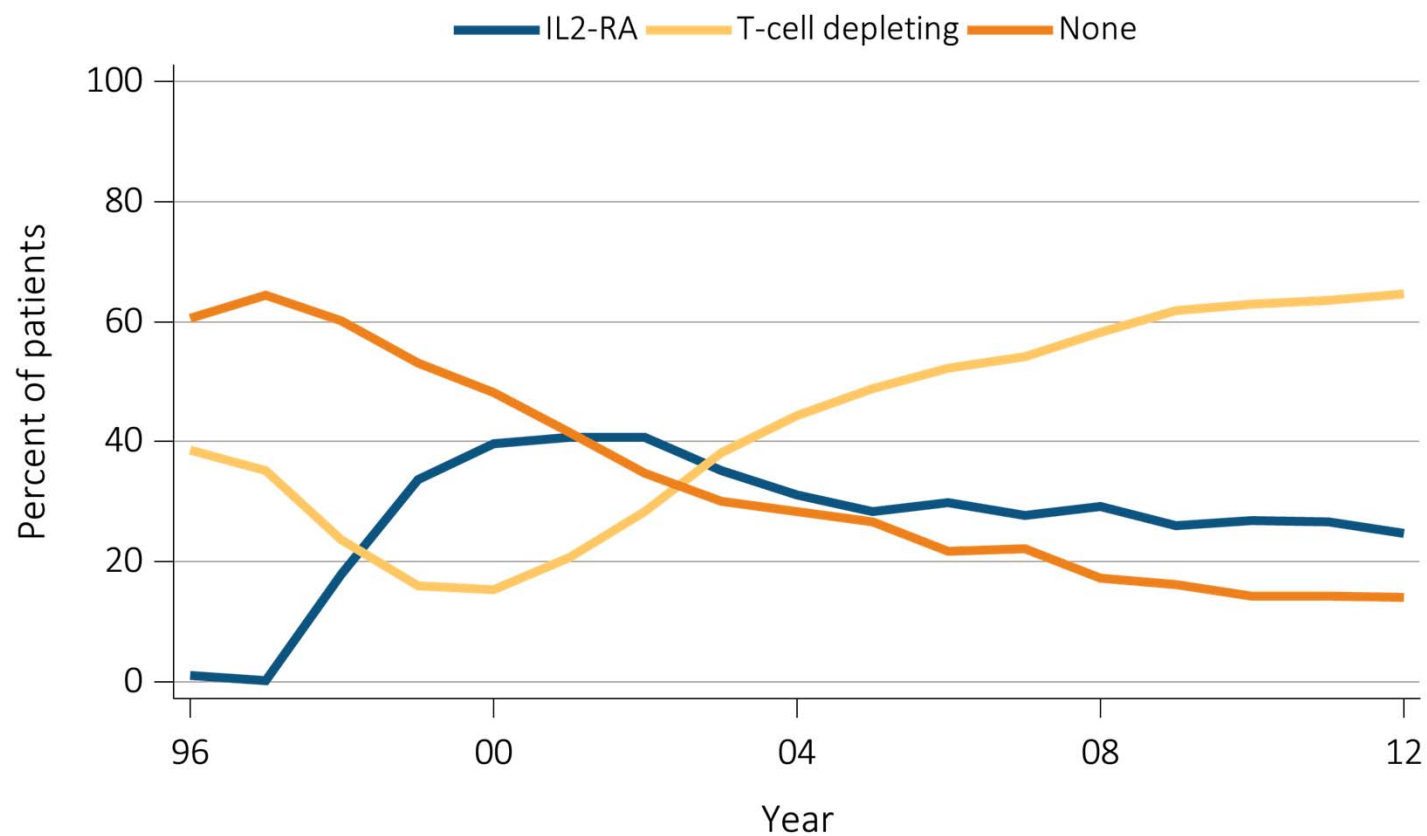
vol 2 Figure 6.10 Acute rejection within the first year post-transplant

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. Acute rejection rates during the first year post-transplant for recipients age 18 and older with a functioning graft at discharge.

vol 2 Figure 6.13 Immunosuppression use at transplantation (and one year post-transplant)

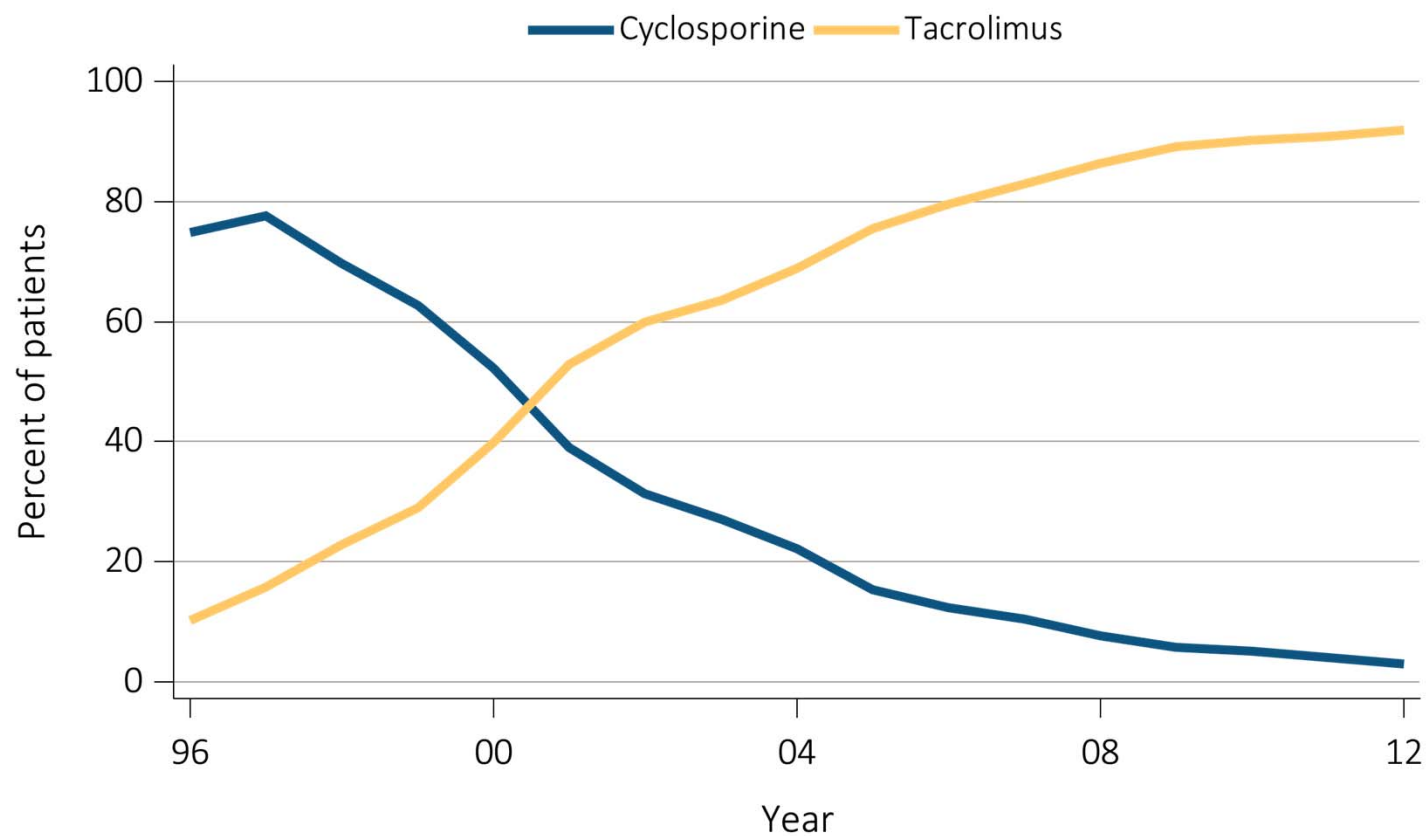
(a) Induction agents

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. All adult kidney transplant recipients. Abbreviations: IL2-RA, interleukin 2 receptor antagonist.

vol 2 Figure 6.13 Immunosuppression use at transplantation (and one year post-transplant)

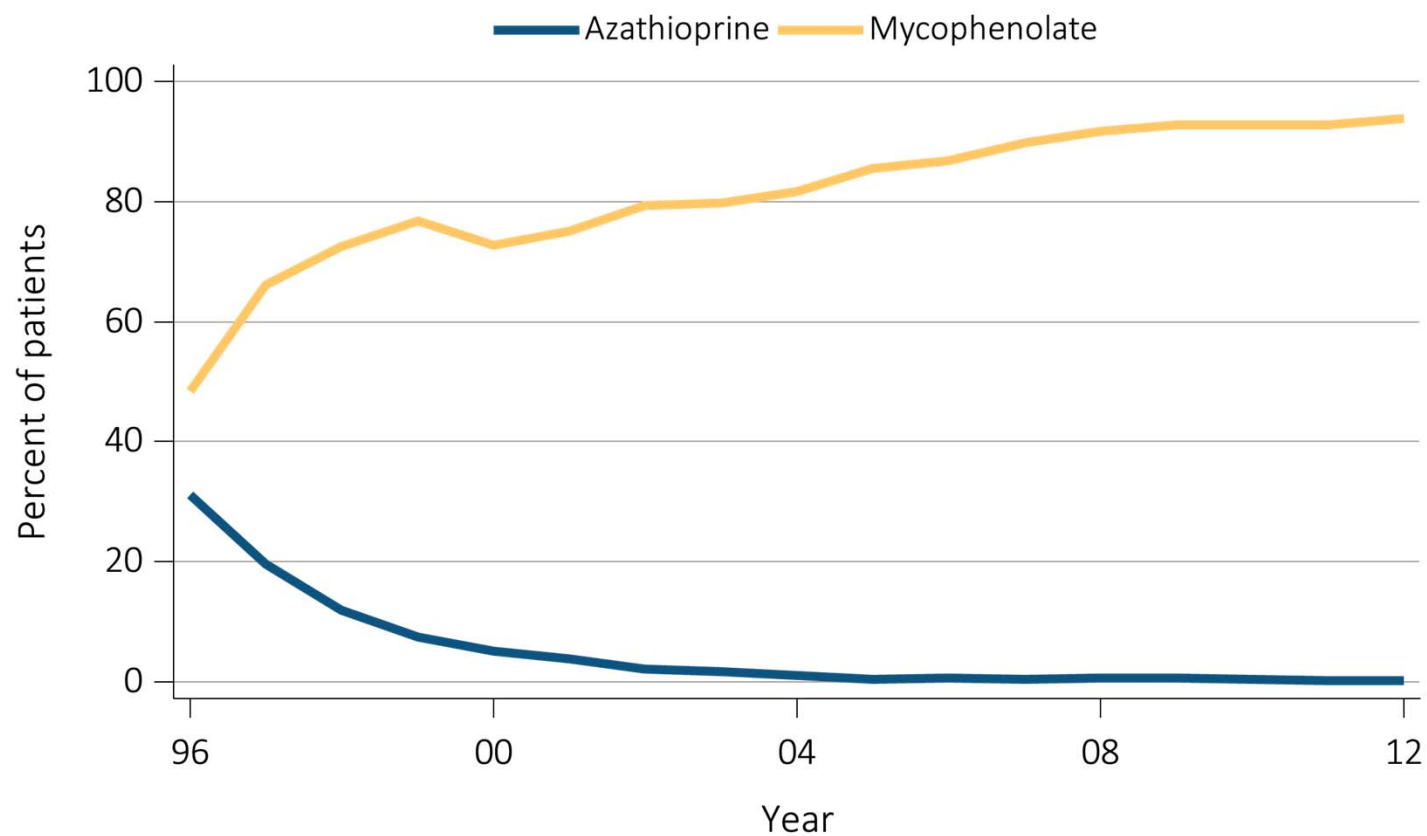
(b) Calcineurin inhibitors at transplant

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. All adult kidney transplant recipients.

vol 2 Figure 6.13 Immunosuppression use at transplantation (and one year post-transplant)

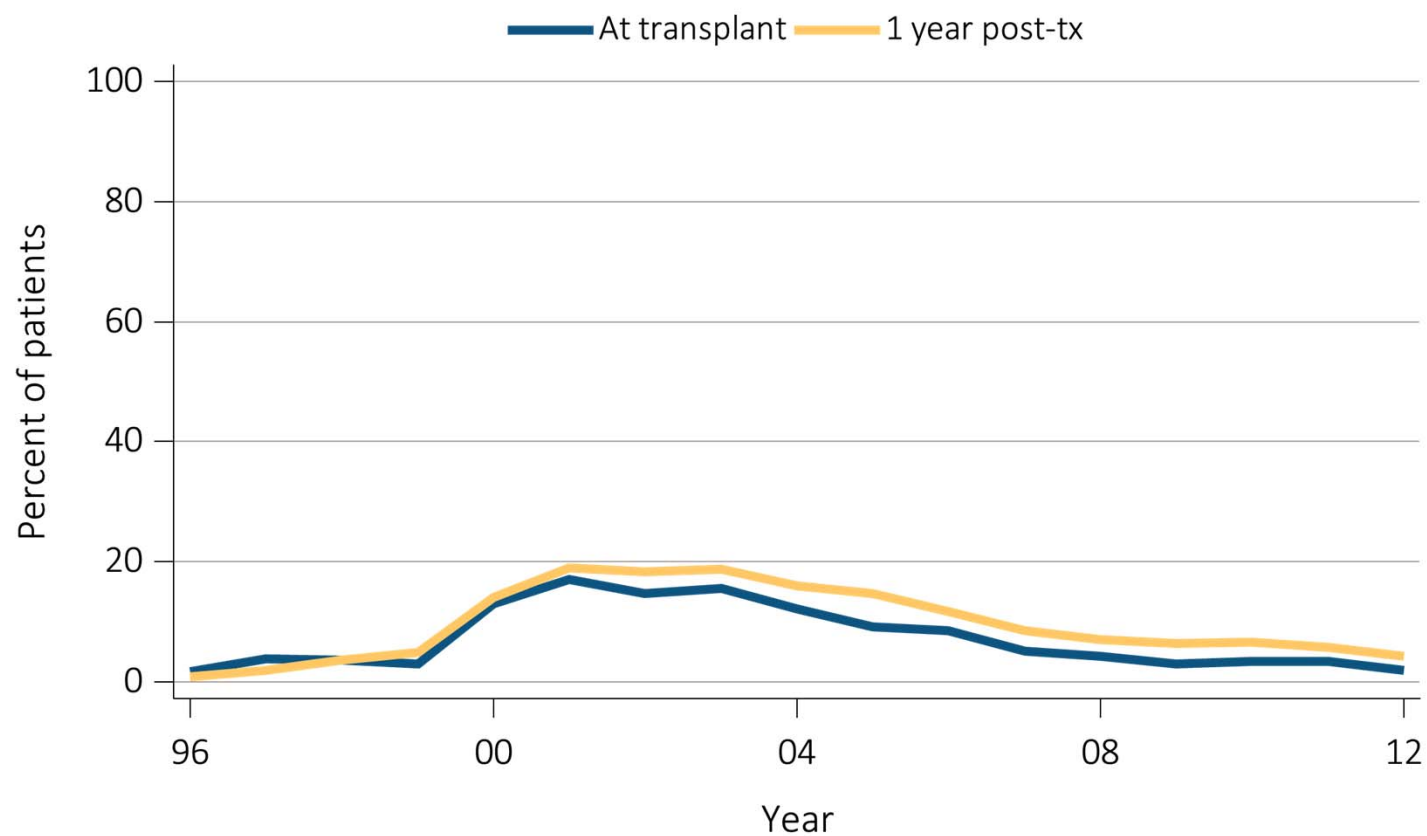
(c) Anti-metabolites at transplant

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. All adult kidney transplant recipients.

vol 2 Figure 6.13 Immunosuppression use at transplantation (and one year post-transplant)

(d) mTOR inhibitors

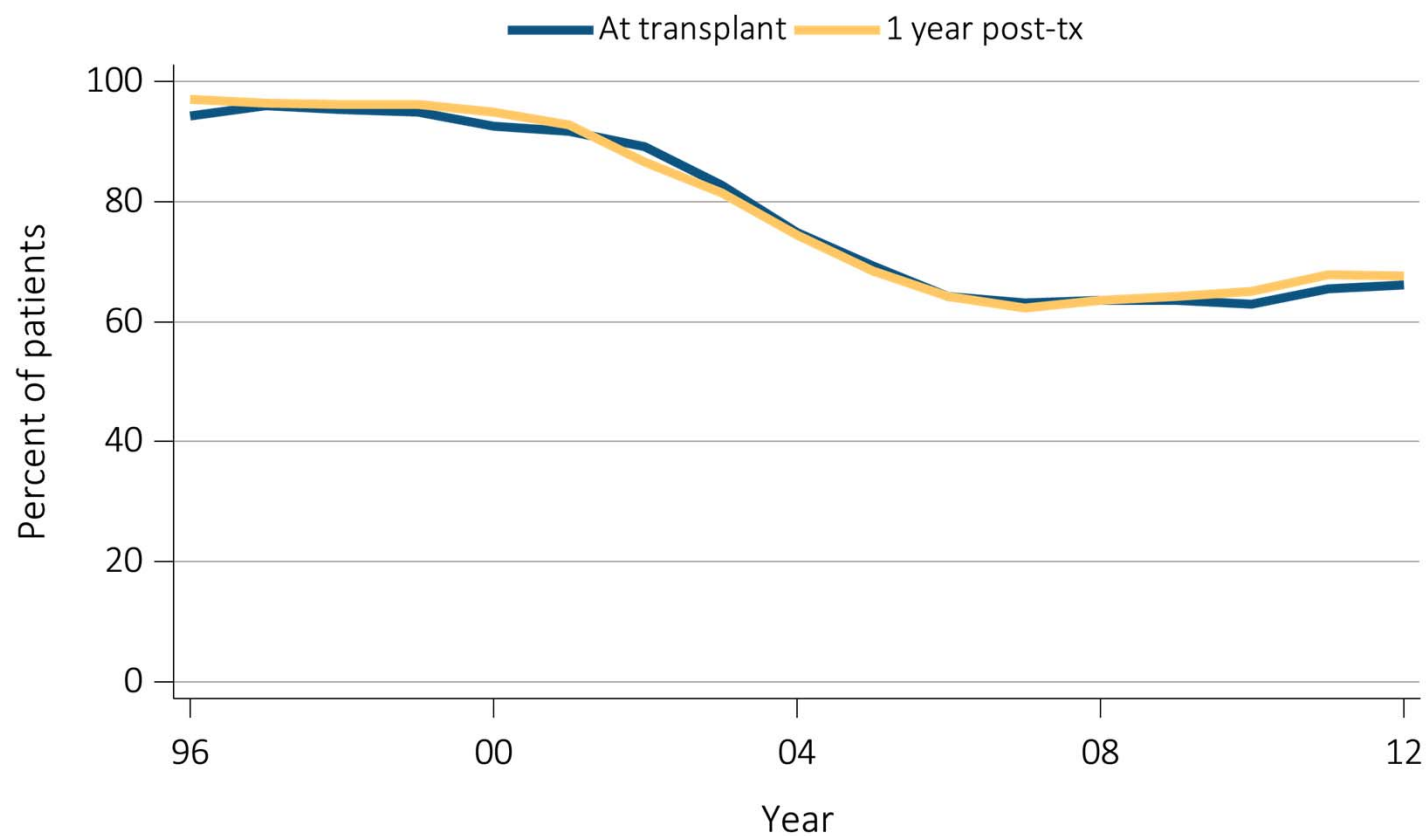

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. All adult kidney transplant recipients.

vol 2 Figure 6.13 Immunosuppression use at transplantation (and one year post-transplant)

(e) Steroids

Data Source: Special analyses, USRDS ESRD Database. All adult kidney transplant recipients.

